

Beskrivning av omvärlden

Utarbetande av en stadsstrategi för Borgå 2025–2026

UTKAST

PORVOO BORGÅ

Innehåll

Förord

Inledning

Bedömning av nuläget och förändringar i omvärlden

Gemensamma förändringsfenomen i kommunerna.....	3
Den lokala lägesbilden.....	5
Invånare	5
Välbefinnande och säkerhet.....	7
Natur och klimat	10
Ekonomiskt spelrum	16
Stadsutveckling	23
Växande och lärande	30
Fritid	34
Näringar och sysselsättning	37
Delaktighet och växelverkan	46
Stadsorganisationens personal	49
Digitalisering.....	52

Riktlinjer för stadsstrategin

Förord

Ett unikt, stämningsfullt, livskraftigt Borgå

Borgå är en unik och särpräglad stad som är vida känd, vars stämning fascinerar och för vilken det är svårt att hitta jämförelseobjekt. Vi är Finlands näst äldsta stad. Stadens medeltida rötter och Lantdagen 1809 års är viktiga historiska kännetecken. Gamla stan i Borgå, inklusive vårt mest berömda landmärke, domkyrkan, är ett känt visitkort för stadens och ett besöksmål för nästan alla de cirka en miljon besökare som Borgå tar emot årligen. Det virila kulturlivet och kända kultur- och konstpersonligheter, särskilt Runeberg, Edelfelt & Vallgren, har skapat en egen stark kulturell, till och med något bohemisk, prägel för Borgå. Vi är också kända för en rik gemenskap som bygger på äkta tvåspråkighet.

Borgås stadskaraktär är också egendomlig: Vi är en balanserad kombination av ett regionalt tillväxtcentrum och en charmig, trygg och trängselfri småstad alldeles i närheten av huvudstadsregionen. Som stad har vi vuxit stadigt de senaste årtiondena. Borgås invånarantal (cirka 52 000) är det fjärde största i Nyland, direkt efter de tre stora i huvudstadsregionen, och på riksnivå är vi den 18:e största – vilket redan är större än vissa traditionella landskapscentra.

Den geografiskt omfattande staden är också en mångsidig blandning av olika stilriktningar, epoker och olika vardagsrum för borgåbor: Öster om ån som klyver stadens centrum ligger den idylliska gamla stan i Borgå och Empirerestaden. Det livliga stadscentrumet har under de senaste årtiondena utvidgats väster om ån med en ny trädadsdel. Konstfabriken och friluftsområden i Kokon börjar också redan vara en del av centrum i praktiken. Det är få finländska städer som har en skidort mitt i centrum. I utkanten av centrum finns trivsamma bostadsområden, som alla har sin egen karaktär. Borgå har ett rikt och levande bynätverk, vars historia sträcker sig tillbaka till 1500-talet. Vår skärgård är mångsidig och vacker till sin natur. Det vidsträckta geografiska området omfattar även en rik landsbygd. Få städer har ett så brett utbud av miljöer.

Borgå profilerar sig dessutom även som en industri- och företagarort. Industri- och arbetsplatskoncentrationen i Sköldvik är exceptionell både på nationell och nordisk nivå. Ungefär 4700 företag är verksamma i staden. Företagstätheten och arbetsplatssufficiensen är relativt höga. I livskraftsmätningar mellan olika centrum profilerar sig Borgå i toppen. Jämförelser visar att områdets konkurrenskraft och livskraft är på en utmärkt nivå. Fler evenemang som ser ut som Borgå och till exempel högklassiga restauranger, kaféer och hotell har ökat stadens dragningskraft. När vi dessutom kombinerar detta med högkvalitativa basservice och en trygg miljö för tillväxt och liv, särskiljer vi oss i kommunfältet som en attraktiv helhet.

Starka rötter och unika styrkor skapar en stabil grund för en god framtid. Vårt rykte är gott. Det mest värdefulla är dock att Borgåborna verkar älska Borgå, även om – och kanske just av den anledningen – de ställvis också förhåller sig kritiska till stadens utveckling. Borgå ska även i fortsättningen vara Borgå – en stolthet för sina invånare. Att identifiera sin egen unikheter är den bästa möjliga utgångspunkten för att utveckla staden och bygga upp invånarnas välfärd.

Jani Pitkäniemi, stadsdirektör

Inledning

Riktlinjer för stadsstrategin – en riktning för staden

Borgå är en av de äldsta och mest kända städerna i Finland. Dess kulturrika historia, pittoreska miljö och unika näringsliv gör den till ett attraktivt centrum i Nyland. Staden har vuxit stadigt i årtionden och kommer även i fortsättningen att locka nya invånare och företag.

Under de senaste åren har Borgås omvärld i hög grad påverkats av bland annat demografiska förändringar, ekonomiska konjunkturer och krav på hållbar utveckling. Dessutom har digitaliseringen, flyttningsrörelsen och den regionala konkurrensen medfört både nya utmaningar och möjligheter för stadens utveckling. Flera av de ovan nämnda identifierade ändringarna är också riksomfattande.

Förändringarna i faktorerna i omvärlden skapar många slags spänningar som vi ska kunna identifiera och tillsammans utveckla långsiktiga lösningar på. Spänningarna har oundvikligen också att göra med hur olika saker resurseras och prioriteras tidsmässigt. Spänningar kan uppstå till exempel i fråga om resursering av tjänster för olika åldersklasser, betoning mellan olika områden, prioritering av spetsprojekt, bekämpning av utsatthet, aspekter på anpassning av ekonomin (driftsekonomi vs. investeringar), satsningar på bekämpning av eller anpassning till klimatförändringen, eller till exempel diskussionsklimatet.

Förändringar för alltid med sig möjligheter. Bekämpningen av klimatförändringar och förlusten av biologisk mångfald utmanar och skapar nya kostnader, men innebär också enorma möjligheter till framgång både inom näringslivet och på individnivå. Det möjliggör och utmanar också stadsplaneringen på ett helt nytt sätt. En silverkant på det mörka molnet kan också vara att den bredare internationella turismen väljer de mildare väderförhållandena i norr. När det gäller digitaliseringen har vi till många delar kommit ganska långt, men digitala lösningar kan fortfarande stöda oss i att uppnå effektivitet i den offentliga användningen av medel och göra invånarnas och företagens vardag och val smidigare.

Den förändrade befolkningsstrukturen och den ökade mångkulturalismen utmanar också stadsgemenskapen att förnya sig. Det allt mer internationaliserade Borgå måste lyckas med integrationen, men den ökande "heminternationalismen" och den nya kompetensen som de nya invånarna för med sig kan också vara en stor resurs för den regionala livskraften.

Trots osäkerheterna under den kommande strategiperioden – eller i praktiken på grund av dem – är det särskilt viktigt att noggrant prognosticera omvärlden. En bra strategi behöver dock stöd av en bred kunskapsbas och en situationsbild som förstås tillsammans. Självförståelse är viktigt för att vi ska kunna gestalta de viktigaste saker som ska beaktas och prioritera dem.

En bra stadsstrategi ger riktning för stadens agerande. Den är tillräckligt målinriktad och hjälper till att göra val både i nuet och mellan nutidens och framtidens behov. En bra strategi identifierar kopplingar mellan olika faktorer samt omvärldens komplexitet och systematik. En bra strategi är modigt framtidsbyggande och stärker framtidstron brett. En bra strategi stärker livskraften, gemenskapen och positiva återkopplingar, så att vi hålls på vinnarnas sida. En stark majoritet av finländarna tror fortfarande att vi kan påverka framtiden. Förhoppningsvis kommer den kommande Borgå stadsstrategi att ytterligare öka denna framtidstro!

Den här beskrivningen av omvärlden fungerar som utgångsmaterial vid beredningen av stadsstrategin för åren 2026–2029 för förtroendeorganisationen, stadens personal, invånarna och flera olika intressentgrupper.

Bedömning av nuläget och förändringar i omvärlden

Gemensamma förändringsfenomen i kommunerna

Kommunerna påverkas av många samtidiga förändringsfenomen som har identifierats och beskrivits bland annat i Kommunförbundets publikation "Kunnat ja globaalit ilmiöt". I publikationen betonas att kommunernas omvärld formas av såväl internationella som nationella utvecklingsförlopp, som kommunerna inte alltid själva kan påverka, men vars konsekvenser det är viktigt att vara förberedd på. Bild 1 illustrerar kortfattat de förändringsfenomen som beskrivs i publikationen.

Kuva 1. Förändringsfenomen som utmanar kommunerna. Källa: Kunnat ja globaalit ilmiöt - Muutosilmiöt ja kriisit osana kuntien strategioita valtuustokaudella 2025–2029, publicerat 2025

I Kommunförbundets publikation "Kunnat ja globaalit ilmiöt" betonas att kommunernas omvärld är i ständig förändring och utsatt för många samtidiga, sammanlänkade fenomen. Osäkerheten i det internationella läget, såsom geopolitiska spänningar och ekonomiska fluktuationer, påverkar kommunernas vardag indirekt men i betydande grad. Den förändrade befolkningsstrukturen – särskilt den åldrande befolkningen och den låga nativiteten – utmanar kommunerna att förnya sina tjänster och bereda sig på de växande vårdbehoven. Urbaniseringen och flyttningsrörelsen formar i sin tur regionernas utveckling: en del av kommunerna växer snabbt, medan andra präglas av en minskning av befolkning och ett tryck på att centralisera tjänster.

Klimatförändringen och kraven på hållbar utveckling styr kommunernas beslutsfattande i allt högre grad, till exempel när det gäller energilösningar, byggande och mobilitet. Digitaliseringen och den teknologiska utvecklingen öppnar nya möjligheter att producera tjänster och öka kommuninvånarnas delaktighet, men kräver också kontinuerlig utveckling av kompetens och investeringar. Invandringen och den allt mer diversifierade befolkningen berikar kommunernas liv och arbetsmarknad, men kräver också nya lösningar för att främja integration och likabehandling.

Dessutom utmanar de strukturella förändringarna i ekonomin och produktivitetstrycket kommunerna att hitta nya, effektiva sätt att ordna tjänster. Motsättningar, hatretorik och polarisering som försvagar demokratin och sammanhållningen utmanar kommunerna att värna om gemenskapen, bildningen och kommuninvånarnas aktiva roll i beslutsfattandet. Helheten av dessa fenomen utgör en grund som det är nödvändigt att förstå i kommunernas strategiska planering och i byggandet av framtiden.

Barns och ungas samt familjers behov blir mångsidigare. Tjänsterna ska allokeras och resurseras mer precist. Differentieringen och invånarnas olika livsstilar kräver en allt noggrannare bedömning av servicebehoven och att flera olika målgrupper beaktas på lika villkor. Olika generationers sätt att vara, leva och arbeta utmanar kommunorganisationen till smidighet och flexibilitet där kommuninvånarna upplever delaktighet och att de får avkastning på sina skattepengar.

Den lokala lägesbilden

Invånare

Invånarantalet fortsätter att öka måttligt

Borgå har för tillfället cirka 52 000 invånare. Invånarantalet har ökat måttligt redan i årtionden. Enbart under 2020-talet har invånarantalet ökat med över 1100 invånare. Borgå hör till de 20 största kommunerna i Finland när man ser på invånarantalet.

Befolkningsökningen i Borgå har påverkats särskilt av stadens goda läge och tillgänglighet, arbetsplatserna samt den attraktiva boendemiljön. I och med att Borgå har ett betydligt större invånarantal än närmommunerna gör Borgå till en centralort i Östra Nyland och ansvarig stad för flera tjänster. Dessa faktorer bidrar till att skapa förutsättningar för att Borgås invånarantal kan öka stadigt även i framtiden.

Antalet barn minskar, antalet äldre ökar

Naturlig befolkningstillväxt innebär skillnaden mellan nativitet och mortalitet och är en central faktor i befolkningsutvecklingen. Antalet barn som föds årligen i Borgå minskat, liksom i Finland i allmänhet. Samtidigt har den förväntade livslängden ökat, vilket innebär att antalet äldre invånare ökar.

Den demografiska försörjningskvoten beskriver förhållandet mellan invånarna som inte är i arbetsför ålder (under 15 och över 65 år) och invånarna i arbetsför ålder (15 - 64 år), multiplicerat med hundra. År 2024 var försörjningskvoten i Borgå 68,2. En hållbar försörjningskvot anses ofta vara under 60, men också andra faktorer påverkar talet, som sysselsättningsgrad och produktivitet.

Om antalet barn som föds minskar och antalet äldre invånare fortsätter att öka, förändras invånarstrukturen och behoven. Förändringarna i invånarstrukturen påverkar stadens ekonomi samt behovet och ordnandet av service för olika åldrar. Samtidigt minskar tillgången på kompetent arbetskraft, vilket kan medföra utmaningar både regionalt och inom vissa sektorer, och påverka till exempel kvaliteten på tjänsterna och kontinuiteten i produktionen.

Tillväxten bygger på migration

I Finland har de kvantitativt sett största inflyttningssiffrorna genom tiderna särskilt riktat sig till de stora städerna. När man talar om att koncentrera invånarna till stadsområdena talar man om urbanisering. Urbanisering är ett globalt fenomen där människor flyttar till städer för att få jobb, utbildning, tjänster och bättre livskvalitet. Under de senaste åren har distansarbete bromsat upp tillväxten i de största städerna, men Borgås dragningskraft som en mångsidig stad har förblivit stark. Cirka 80 procent av Borgåborna bor i centrum eller i dess närhet.

Uppskattningsvis fortsätter urbaniseringen i måttlig takt i Finland. Så även i Borgå. Majoriteten av borgåborna bor i centrum och i närliggande tätorter.

Invånarstrukturen blir mångsidigare i och med invandring

I Borgå är flyttningsrörelsen inom kommunen livlig och invånarna flyttar aktivt från en stadsdel till en annan eller från tätort till landsbygd. Nettoflyttningen från andra kommuner till Borgå har minskat något under de senaste åren. I synnerhet från huvudstadsregionen och närliggande kommuner har Borgå har ännu ett flyttningsöverskott. År 2021 flyttade rekordmånga nya invånare till Borgå. Inflyttarna har varit unga vuxna, familjer och återflyttare. Invandringen utgör en betydande andel av invånarantalets ökning i Borgå för tillfället. Antalet invandrare har ökat markant de senaste åren.

Flyttningsrörelserna, i synnerhet invandring, är en betydande del av den fortsatta utvecklingen av Borgås invånarantal och -struktur, som också påverkar stadens ekonomi samt behovet av och ordnandet av tjänster. I MDI:s befolkningsprognos (2025) har man uppskattat att befolkningen i arbetsför ålder inom de inhemska språkgrupperna i Finland kommer att minska med upp till över 12 procent fram till 2040. Samtidigt kommer antalet personer med ett främmande språk som modersmål nästan fördubblas, och dessa invånare blir en central del av stadens arbetskraft och samhälle. Utan invandring kommer invånarantalet i Borgå och i synnerhet antalet personer i arbetsför ålder att börja minska kraftigt inom den närmaste framtiden.

Välbefinnande och säkerhet

Invånarna mår i genomsnitt bra

Borgåbornas välbefinnande ligger i genomsnitt på en god nivå jämfört med både riksgenomsnittet och jämförelsestäderna. Även om man i Borgå inte har identifierat särskilt stora orosmoment för välfärd och hälsa, är det viktigt att upprätthålla välfärden och att stärka den proaktivt även i fortsättningen. Behoven är många och samhällsliga förändringar utmanar det upplevda välbefinnandet.

De flesta barn och unga i Borgå mår bra. Som utmaningar har man identifierat till exempel skolutmattning, belastning i vardagen och psykiskt välbefinnande. Förverkligandet av en hälsosam livsstil vacklar hos många. Familjernas ekonomiska situation har försämrats, vilket syns som ett ökat behov av stöd och en övergång till mindre bostäder. På basis av statistiken upplever Borgåborna i arbetsför ålder sitt välbefinnande som ganska bra. De successiva kriserna på 2020-talet har försämrat den psykiska hälsan även hos personer i arbetsför ålder. För lite motion, ökad övervikt och överdriven alkoholkonsumtion är allvarliga folkhälsoproblem. På basis av statistiken upplever de äldre Borgåborna sitt välbefinnande som ganska bra. Livskvaliteten hos de äldre påverkas av hälsa, funktionsförmågan, aktivitet och relationer. Ensamhet och nedsatt funktionsförmåga är identifierade utmaningar i Borgå.

Observerade välfärdsskillnader

Liksom i resten av Finland, har ojämlikheten också i Borgå identifierats som ett oroväckande fenomen. Välfärden är inte jämnt fördelad mellan olika befolkningsgrupper eller regioner, vilket kan försämma samhällets hållbarhet och delaktighet. I framtiden beror välfärden på hur samhället lyckas svara på förändringar i omvärlden och stödja olika befolkningsgruppers behov.

Staden har en lagstadgad skyldighet att främja invånarnas välfärd och hälsa inom ramen för sina egna uppgifter. I samband med en utvärdering av läget gällande välbefinnande i Borgå har man identifierat tre centrala utvecklingsobjekt: psykiskt välbefinnande, hälsosamma levnadssätt och delaktighet. Att främja välfärd och hälsa kräver ett långsiktigt och kontinuerligt arbete. Det mest väsentliga i främjandet är att proaktivt identifiera konsekvenserna av framtida beslut för olika befolkningsgrupper, särskilt barn, personer med funktionsnedsättning och personer med begränsning i funktionsförmåga. Med tanke på tillgängligheten och ett ökat antal äldre och internationella invånare krävs allt större uppmärksamhet i dessa frågor. Samarbetet med Östra Nylands välfärdsområde och HUS-koncernen är centralt.

En trygg vardag i staden är summan av många faktorer

En trygg vardag handlar inte bara om att hantera undantagssituationer utan också om att bygga upp smidighet, förutsägbarhet och förtroende i vardagen. De allra flesta Borgåbor kan leva ett vardagsliv utan betydande risker eller bekymmer. Staden stöder en trygg vardag på många olika sätt.

- Tryggar boendet för sin del genom att erbjuda bostäder till rimligt pris och sörja för infrastrukturen (till exempel gatunät, el och värme, rent vatten, hantering av avloppsvatten).
- Säkerställer en hälsosam, trygg och trivsamt livsmiljö som också är socialt fungerande och beaktar olika befolkningsgruppers behov. Staden sköter bland annat om de offentliga lokalerna (såsom skolor och daghem, parker och andra grönområden), trafiksäkerheten samt tillgängligheten med hänsyn till kulturmiljön. Våra investeringar i basservice är i Finlands topp, bland annat när det gäller skol- och daghemsbyggnader, under de senaste tio åren.
- Staden erbjuder tjänster för fritid och vardag (såsom kultur- och motionstjänster samt stöd för utkomst och företagande).
- Samarbetar även förebyggande och tväradministrativt för att förebygga till exempel mobbning, våld och marginalisering samt för att stödja den psykiska hälsan.

Staden är förberedd på exceptionella situationer

Säkerhetsläget i världen har förändrats de senaste åren. Säkerhet innebär inte bara militärt skydd, utan även skydd mot andra fenomen som klimat- och miljörisker, desinformation, trakasserier, cyberhot och polarisering av samhället.

Borgå stads beredskap baserar sig på en bred säkerhetsuppfattning och förankras i den finländska verksamhetsmodellen för övergripande säkerhet. Målet med beredskapen är att staden ska klara av sina uppgifter under alla förhållanden samt vid behov kunna anpassa sin verksamhet och återhämta sig från eventuella störningssituationer så snabbt som möjligt. Beredskap, riskhantering och säkerhet är därför viktiga delområden inom kontinuerlig utveckling och vardagsledarskap.

Beredskapsåtgärder riktas till alla säkerhetsrelaterade frågor där hoten kan medföra betydande olägenheter eller risker för befolkningen eller samhället. Beredskapsåtgärder, såsom regelbunden beredskapsplanering och beredskapsövningar, genomförs både internt i organisationen och i samarbete med myndigheter, näringslivet, organisationer, medborgare och andra intressentgrupper. Individernas välbefinnande och hälsa, funktionsförmåga och utkomst påverkar stadens och hela samhällets psykiska kristålighet, vars grund byggs under normala förhållanden.

Stadens säkerhetsarbete bygger i fortsättningen allt starkare på proaktivt samarbete, datastyrt beslutsfattande och invånarnas delaktighet. Trygghet främjas tväradministrativt, genom att kombinera kompetens och resurser från olika sektorer. Med hjälp av teknik och analyser identifieras risker i tid och åtgärderna riktas på ett effektivt sätt. Invånarnas upplevelse av och kunskap om den egna livsmiljön är centrala faktorer – en trygg stad skapas tillsammans.

Natur och klimat

Naturmiljöns tillstånd har förbättrats, men det finns ännu utmaningar

Utvecklingen av miljöns tillstånd i Borgå har under de senaste dryga tio åren varit positiv på många punkter. Tydligast märks detta i att utsläppen från industrin minskar, belastningen på vattendragen minskar, samt i klimatarbetet och i skyddet av den biologiska mångfalden.

I Borgå påverkas luftkvaliteten i synnerhet av trafiken i centrumområdet och utsläppen från Sköldviks industriområde. Inverkan av Sköldvik på luftkvaliteten i Borgå syns bland annat i lokalt förhöjda halter av svaveldioxid, kväveoxider och flyktiga organiska föreningar. De givna riktvärden överskrids dock endast sporadiskt, till exempel på grund av gatudamm eller väderförhållanden.

När det gäller buller har situationen försämrats jämfört med tidigare. I takt med att staden växer har trafikmängderna ökat och bostäder har byggts närmare objekt som orsakar buller. Den täta stadsstrukturen ökar belastningen från dagvatten och försvårar grundvattenbildningen. De ökande extrema väderfenomenen påverkar i synnerhet vattendragens tillstånd.

Också gamla miljöproblem för med sig utmaningar. Även om den belastning på havsområdena som åarna för med sig har minskat, kommer de näringsämnen som samlats på havsbotten under tidigare år att orsaka inre belastning och algblomningar ännu länge. På gamla industri- och avstjälningsplatser där verksamheten redan har upphört finns en hel del förorenade markområden som ska saneras.

Jordbruk och avloppsvatten belastar Borgås vattendrag

Havsområdets tillstånd utanför Borgå påverkas särskilt kraftigt av den belastning i form av näringsämnen och partiklar som kommer från Svartså, Borgå å och Illbyån. Belastningen på havsområdet som följd av kommunalt avloppsvatten har minskat betydligt sedan Hermansö avloppsreningsverk togs i bruk 2001 och i och med att industrin i Sköldvik effektiviserade reningen av avloppsvatten. Trots en minskad belastning klassificeras användbarheten hos största delen av havsområdet utanför Borgå fortfarande som försvarlig.

Den hygieniska kvaliteten av vattnet i Borgås sjöar har till största delen varit god. Sjöarna är huvudsakligen små och grunda och utsätts för varierande belastning från jord- och skogsbruk samt avloppsfri bebyggelse. De åar som rinner genom Borgå belastas av jordbruk, kommunalt avloppsvatten och glesbebyggelse utan avlopp, och i synnerhet av Lahtis stad som ligger uppströms Borgå å. Tack vare den effektiviserade reningen av avloppsvatten från tätbebyggelse har vattenkvaliteten i Borgå å förbättrats något under de senaste åren.

Borgå har 13 grundvattenområden, varav 10 klassas som viktiga grundvattenområden för kommunal vattenförsörjning. Grundvattenområdena hotas särskilt av trafiken, gamla oljecisterner på grundvattenområdena samt den omfattande marktäktverksamheten. Grundvattnets kvalitet har dock i huvudsak förblivit god, med undantag för vissa situationer som orsakats av riklig nederbörd, där den försumpade markens filtreringsförmåga inte längre har räckt till.

Skogar utgör en del av vardagsmiljön samt natur- och klimatlösningar

Borgå stad äger cirka 2764 hektar skog, varav cirka åtta procent för närvarande är skyddat. Stadens mål är dock att öka andelen skyddad skog till 17 procent fram till 2030. De stadsägda skogarna utgör en betydande del av Borgåbornas vardagsmiljö. I landsbygdsartade områden är stadens skogsägande ringa och majoriteten av landskapet utgörs av privatägda skogar och åkrar. Planläggningen påverkar i stor utsträckning till vilket syfte stadens skogsområden reserveras.

Målet med vården av stadens skogar är att producera så stor nytta som möjligt för invånarna. De största nyttorna är en trygg och hälsosam miljö, som lämpar sig för hobbyverksamhet, är estetiskt tilltalande och där invånaren kan uppleva trygghet och delaktighet. Skogarna sköts också aktivt så att de både dämpar klimatförändringen, främjar den biologiska mångfalden och har god anpassningsförmåga för klimatförändringens effekter.

Ökningen av folkmängden utmanar förverkligandet av naturens mångfald

Försämringen av den biologiska mångfalden är ett globalt problem som också märks i Finland. Nästan hälften av de finländska naturtyperna är hotade och till exempel har bestånden av många vanliga fågelarter minskat. Antalet vilda pollinerare minskar och nästan en femtedel av arterna i de viktiga pollinerargrupperna är hotade.

Stadens arbete för naturmiljön är en central del av en hållbar stadsutveckling och invånarnas välbefinnande. God luftkvalitet, rena vattendrag, biologisk mångfald och grönskande stadsmiljöer är inte bara miljöfrågor – de är förutsättningar för hälsa, trivsel och livskraft.

Det ökade invånarantalet i Borgå, och därmed den ökade användningen, ställer dock utmaningar framför allt för att de närbelägna naturobjekten ska hållas i gott skick. Tillväxt kräver dessutom ofta tillbyggnad, som i värsta fall minskar naturliga och naturliknande livsmiljöer samt artrikedomen. Det finns också en risk för att det inte finns tillräckligt med utrymme för mångfaldiga och trädbevuxna grönområden i byggobjekten.

För att förbättra naturens tillstånd krävs i framtiden att man restaurerar, skyddar och tar hänsyn till naturen i all markanvändning. För att nå de nationella mål som EU:s förordning om restaurering av naturen kräver, krävs det under de närmaste åren att också Borgå satsar på åtgärder för att förbättra naturens tillstånd. I Borgå stads klimat- och miljöprogram har vi dock redan nu identifierat mål och åtgärder för att bevara naturens mångfald och förbättra dess tillstånd.

Klimatförändringen framskrider i rask takt och kräver ett ambitiöst klimatarbete

Ökningen av den globala medeltemperaturen översteg för första gången år 2024 den kritiska gränsen på 1,5 grader. Klimatförändringen och dess effekter återspeglas brett i hela samhället, vilket kräver lösningar och anpassning inom såväl den sociala, ekonomiska som ekologiska sektorn. Den kraftiga uppvärmningen slutar dock inte vid 1,5 grader utan kommer att fortsätta även i framtiden om klimatutsläppen inte minskas.

Borgå stad erkänner sakens betydelse och har redan i flera år strävat efter koldioxidneutralitet före år 2030. Det ambitiösa klimatarbetet har haft en positiv inverkan, eftersom Borgå i en nationell jämförelse av klimatutsläppen placerar sig före riksgenomsnittet: Borgås totala utsläpp har minskat med 50 procent och utsläppen per invånare med 54 procent mellan åren 2007–2023. Den största utsläppskällan (cirka 45% av de totala utsläppen) i Borgå utgörs av vägtrafiken (Kuva 1).

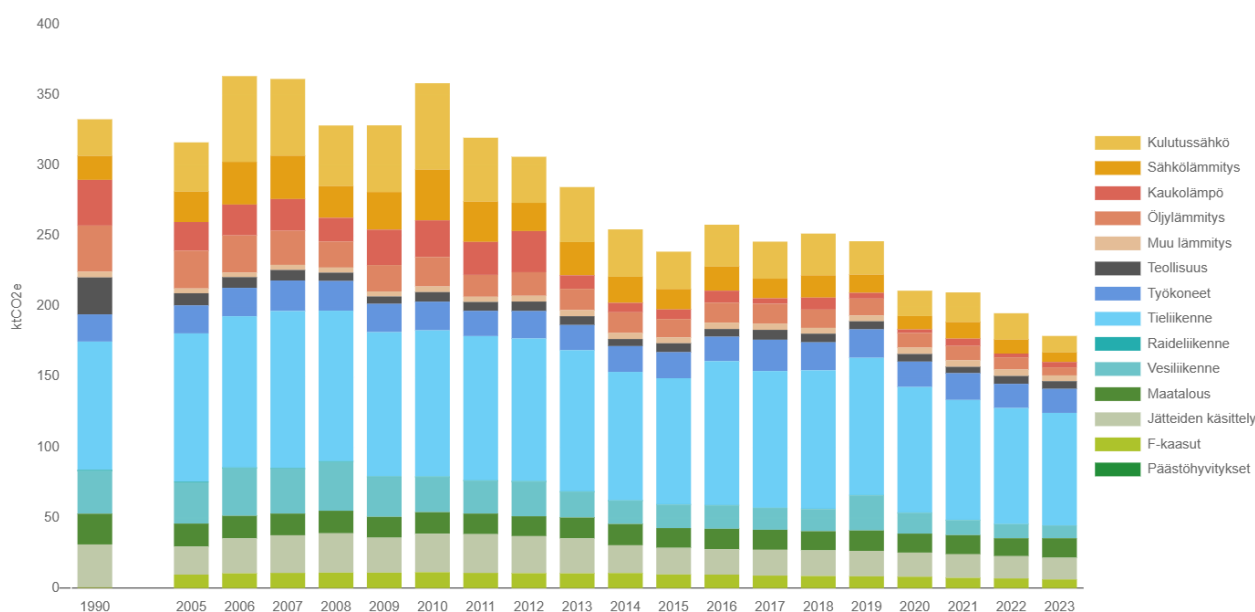

Bild 2. Utsläppen i Borgå har halverats under perioden 2007–2023. De största utsläppen orsakas av vägtrafik, uppvärmning av byggnader samt arbetsmaskiner. Källa: Finlands miljöcentral (på finska).

Som beräkningsmetod använder staden en modell för uppföljning av kommunernas utsläppsmål, som inte omfattar bränsleanvändningen hos industrianläggningar som omfattas av utsläppshandeln, industrins elförbrukning, utsläpp av hanteringen av industriavfall eller genomfartstrafik av lastbilar, paketbilar och bussar. Om man ändå vill inkludera alla utsläpp från Borgåområdet, inklusive Sköldviks industriområde, har de totala utsläppen från Borgå minskat med cirka 23 procent från år 2007 och utsläppen per invånare med 28 procent. I detta fall är industrin den klart största utsläppskällan (cirka 87 %).

Borgå stads klimatmål har liksom många andra kommuners och städers länge varit ambitiösare än finska statens, som strävar efter koldioxidneutralitet fram till 2035. Även EU har satt upp klimatmål och eftersträvar en utsläppsminskning på 55 procent under perioden 1990–2030.

Koldioxidneutralitet har satts upp i EU:s innan 2050. Både finska staten och EU har dessutom förbundit sig till FN:s klimatavtal i Paris, som strävar efter att hålla den globala medeltemperaturhöjningen klart under två grader i förhållande till förindustriell tid och främja åtgärder för att begränsa uppvärmningen till under 1,5 grader.

Som det nu ser ut kan Borgå stad inte uppnå koldioxidneutralitet före 2030. Staden är dock inte ensam i situationen utan utmaningen gäller hela kommunsektorn. Staden är dessutom starkt beroende av åtgärder för grön omställning på nationell nivå och EU-nivå. Det är dock fortfarande möjligt att uppnå de nationella målen och de mål som EU har satt upp, även om det krävs betydande ytterligare insatser. Nationellt bör vi bland annat fästa uppmärksamhet vid att stärka kolsänkorna och minska utsläppen, i synnerhet inom markanvändningen, där utsläppsutvecklingen för närvarande har varit ökande.

Vi kan alltså förvänta oss att lagstiftningen kring målen för att sänka utsläppen och uppnå klimatmålen skärps och ökar i antal. Detta återspeglas i sista hand på den lokala nivån, som också representeras av kommunsektorn, vilket understryker att staden ska kunna att inte bara anpassa sig utan också förutse kommande författningsreformer. För en föregångare inom klimat- och miljöarbetet är det lättare att förutse och anpassa sig, vilket motiverar till fortsatt ambitiöst klimatarbete. Stadens verksamhet möjliggör dessutom hållbara lösningar för invånare och företag samt stärker de lokala aktörernas förmåga att anpassa sig till förändringar i omvärlden.

Behov av både begränsnings- och anpassningsåtgärder

Det kraftiga framskridandet av klimatförändringen måste stoppas, men samtidigt kan man ändå redan se dess effekter, även i Borgå. Staden, liksom andra aktörer i samhället, måste alltså

samtidigt fokusera både på att minska utsläppen och på att anpassa sig till klimatförändringens effekter. Borgå stad har en lång historia av klimatarbete och därmed också ett brett kunnande om att välja metoder för att begränsa klimatförändringen. Kompetensen utvecklas ändå kontinuerligt och vi söker kunskap också på andra håll.

Esimerkkejä kaupungin hillintätoimista

- **Kaavoitus ja maankäyttö** (esim. keskeisten kaupunkialueiden osayleiskaava sekä asemakaavojen mahdollistamat täydennys- ja puurakentaminen)
- **Infrastruktuuri ja liikkuksen ratkaisut** (esim. joukkoliikenne sekä kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden edistäminen)
- **Kaupungin omistamien metsien ja muiden viheralueiden käyttö ja hoito** (esim. metsien suojelu sekä hiilinielujen ja -varastojen kasvattaminen)
- **Vesihuolto ja energiantuotanto** (esim. hukkalämmön hyödyntäminen sekä energiantuotannon tavat)
- **Eri toimijoiden toimintaedellytysten tukeminen** (esim. vihreän siirtymän rahasto, Porvoon ilmastokumppanit, tapahtumat, vastuullisuus kumppanuuksien ja avustusten kriteerinä)
- **Kaupungin hankinnat** (esim. energiatehokkuus, materiaalien uusiokäyttö)
- **Digitaaliset ratkaisut** (esim. datatalouden ilmastoystävällisyys, laitteiden käyttöiän pidentäminen, arvometallien kierrätys sekä uusien teknologioiden hyödyntäminen)
- **Kasvatus ja opetus** (esim. opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelmat, ympäristökasvatuksen vuosikello sekä henkilöstön osaamisen kehittäminen)

Bild 3. Åtgärder för att begränsa klimatförändringen (på finska)

Borgå stad har identifierat klimatförändringens effekter i Borgå. Dessa är hetta, torka, terräng- och skogsbränder, eventuella kraftiga vindar, oväder och skyfall, översvämningar av städer och åar, snö och is, infektionssjukdomar samt effekter på den biologiska mångfalden och antalet främmande arter. Allt detta har direkta konsekvenser för stadens verksamhet och service, vilket ytterligare återspeglar konsekvenserna i invånarnas, företagens och andra aktörers vardag. Beredskap spelar därför en viktig roll för stadens anpassning till klimatförändringens effekter.

Att begränsa klimatförändringen och anpassa sig till den innebär dock inte en dystert stadsmiljö och en grå vardag. Genom att svara på klimatförändringens utmaningar skapar staden genom sina egna åtgärder en trivsamt och livskraftig stadsmiljö som alla kan njuta av, nu och i framtiden.

Ekonomiskt spelrum

Stadens ekonomiska utsikter ser ut att försämras mellan 2026–2029

Stadens ekonomi håller på att klart försvagas under de närmaste åren i och med att samfundsskatteinkomsterna minskar betydligt. Stadens ekonomi hålls år 2026 ungefär i balans eller uppvisar ett svagt underskott, men underskottet håller på att öka betydligt fram till år 2027. Utsikterna för strategiperiodens senare år är ännu svåra att förutse, så staden måste förbereda sig och anpassa sig till de utmanande åren.

De försämrade ekonomiska utsikterna kunde prognostiseras redan 2024, då staden utarbetade ett program för balans och produktivitet i ekonomin. Programmet innehöll drygt 100 åtgärder för att balansera ekonomin före 2027.

I budgetberedningen för 2026 och de följande planeringsåren har vi utarbetat en ganska stram budgetram, där vi strävar efter att begränsa den årliga utgiftsökningen till en procent. Detta är utmanande, men inte omöjligt.

Utsikterna för stadens ekonomi har dock försämrats sedan programmet utarbetades. Det är mycket möjligt att ett striktare ekonomiskt anpassningsprogram kommer att behövas under 2026 om det nuvarande programmet för balansering och de nuvarande ramarna inte räcker till.

Kostnadsstrukturen för nästan alla tjänster är dyr

Nettoutgifterna (verksamhetsbidraget) för Borgå stads tjänster uppgick år 2024 till cirka 2 951 euro per invånare. Stadens nettoutgifter är cirka 500 euro per invånare större än i C21-städerna i genomsnitt, det vill säga staden satsar cirka 20 procent mer än genomsnittet på sina tjänster.

Kostnadsstrukturen har analyserats noggrannare per tjänst och genom att granska en något längre tidsperiod. Det verkar som att staden använder mera euron för nästan alla tjänster än genomsnittet. Till tjänsterna inom sektorerna för växande och lärande samt livskraft används klart mer än städerna i genomsnitt. När det gäller stadsutveckling ligger vi i stort sett på genomsnittlig eller på en något högre nivå.

Det är inte fråga om ett enskilt år, utan genom att granska tidsserien har situationen i stort sett varit likartad länge. Efter välfärdsområdesreformen verkar dock utgiftsutvecklingen ännu ha stärkts jämfört med andra.

Nettoutgifterna utgörs av skillnaden mellan verksamhetsinkomsterna och verksamhetsutgifterna. Staden inkasserar i stort sett lika mycket verksamhetsintäkter som jämförelsestäderna. Den största skillnaden syns i verksamhetsutgifterna.

I takt med att stadens ekonomi försämras är det nödvändigt att anpassa utgifterna så att de ligger närmare genomsnittet. Exempelvis skulle stadens ekonomi stärkas med cirka 25 miljoner euro per år om utgiftsstrukturen i stort sett nådde genomsnittet i C21-städerna. Om vi under strategiperioden lyckas få utgiftsnivån ens närmare genomsnittet påverkar det genast stadens ekonomi, investeringsförmåga och trycket på skattehöjningar.

Inkomsterna från samfundsskatterna minskar kraftigt, kommunalskatten ökar

Stadens skattefinansiering för år 2025 uppskattas vara cirka 206 miljoner euro.

Kommunalskattens andel av helheten är cirka 47 procent. Statsandelarnas andel av stadens skattefinansiering är cirka 24 procent och samfundsskattens andel cirka 20 procent.

Fastighetsskattens andel är cirka 9 procent.

Stadens intäkter från samfundsskatten var cirka 14–16 miljoner euro per år under de första åren på 2010-talet. I och med den goda resultatutvecklingen för Sköldviks företagskluster har nivån på stadens samfundsskatt under de senaste åren varit cirka 30–40 miljoner euro per år. Under toppåren 2021–2022 ökade dock intäkterna från skatter delvis i och med statens tillfälliga höjningar till cirka 70 miljoner euro. I och med välfärdsområdesreformen överfördes en tredjedel av skatteintäkterna till staten.

År 2025 uppgår Borgås intäkter från samfundsskatten till cirka 38 miljoner euro, vilket är en mycket god summa jämfört med andra städer. Borgås intäkter per invånare är högst av C21-städerna. Intäkterna från samfundsskatten i Borgå kommer dock att sjunka kraftigt under de kommande åren. Samfundsskatteintäkterna år 2026 beräknas uppgå till cirka 25 miljoner euro och år 2027 till endast drygt 10 miljoner euro. Samfundsskatten delas ut till kommunerna med två års fördröjning och genom en något komplicerad fördelningsformel. Således är det trots konjunktürkänsligheten möjligt att i stort sett förutse skatteintäkterna för cirka två år framåt.

Intäkterna från kommunalskatten baserar sig på fysiska personers och dödsboms förvärvsinkomster. Intäkterna från kommunalskatten ökar typiskt sett ganska jämnt i takt med att löntagarnas medelinkomster stiger och stadens folkmängd ökar. I Borgå är de kommunalbeskattade förvärvsinkomsterna högre än genomsnittet, vilket möjliggör ett relativt gott inflöde av skatteinkomster.

Borgå stads kommunalskattesats är 7,1 procent, vilket i stort sett motsvarar Nylands medelnivå. I huvudstadsregionen är kommunalskattesatserna lägre än i Borgå, men i de flesta andra kommuner i Nyland är skattesatsen högre än i Borgå.

Inkomsterna från statsandelarna minskar, totalreformen en betydande risk

Borgå stad får i år cirka 50 miljoner euro i statsunderstöd av staten. Av detta utgör statsandelen för basservice cirka 31 miljoner euro. Summan täcker kostnaderna för den basservice som kommunen ordnar. I statsandelen ingår utjämningsmekanismer som beror på välfärdsområdesreformen, vars syfte är att utjämna välfärdsområdesreformens inverkan på kommunens ekonomiska ställning. De poster som hänför sig till välfärdsområdesreformen uppgår till sammanlagt 16,9 miljoner euro år 2025.

Statsandelarna minskar något stegvis fram till 2027 på grund av välfärdsområdesreformen. Utöver detta bereds en statsandelsreform som, om den genomförs i enlighet med utredarnas förslag, skulle sänka stadens statsandelsinkomster med cirka 10 miljoner euro på årsnivå.

Lånebeståndet möjliggör riktade investeringar

Stadens årliga lånefinansieringsbehov eller låneamorteringsmedel består av skillnaden mellan årsbidraget och nettoinvesteringarna. I en ekonomi som är i balans kan man finansiera nettoinvesteringarna med årsbidraget. På lång sikt ska även låneamorteringarna finansieras med årsbidraget.

Stadens mål har varit att stadens lånebestånd hålls under genomsnittet för kommunerna och att man under ekonomiskt goda år strävar efter att sänka lånebeståndet eller alternativt satsar mer på investeringar. Stadens lånebestånd har minskat stadigt från år 2020 och i slutet av år 2025 beräknas lånebeståndet uppgå till knappa 50 miljoner euro.

Budgeten och ekonomiplanen innehåller investeringar för åren 2025–2028 för sammanlagt cirka 205 miljoner euro. Den genomsnittliga investeringsnivån är således cirka 50 miljoner euro per år. På lång sikt är en hållbar investeringsnivå cirka 25 miljoner euro per år. De planerade investeringarna under de närmaste åren koncentreras till daghem och skolor och den största enskilda investeringshelheten är Kokon idrottscentrum. De stigande investeringskostnaderna innebär att stadens lånebestånd kommer att öka. Stadens lånestock möjliggör riktade investeringar under de närmaste åren, men efter en hög investeringsperiod måste investeringsnivån återställas till en långsiktigt hållbar nivå.

Styrkor och svagheter i stadens ekonomi (bokslutsjämförelse 2024)

Bild 4 innehåller en överblick av jämförelseuppgifterna om kommunernas verksamhetsintäkter, -kostnader och -täckning.

Toimintatuotot	Eur. / as.	Toimintakulut	Eur. / as.	Toimintakate	Eur. / as.
Helsinki	1 841 €	Helsinki	4 333 €	Espoo	-3 038 €
Pori	1 289 €	Espoo	4 168 €	Porvoo	-2 951 €
Tampere	1 243 €	Porvoo	3 951 €	Vantaa	-2 823 €
Espoo	1 101 €	Vaasa	3 872 €	Vaasa	-2 752 €
Vaasa	1 100 €	Tampere	3 743 €	Kokkola	-2 746 €
Mikkeli	1 061 €	Tuusula	3 729 €	Kirkkonummi	-2 740 €
Tuusula	1 010 €	Pori	3 565 €	Tuusula	-2 716 €
Joensuu	1 005 €	Kirkkonummi	3 550 €	Seinäjoki	-2 706 €
Porvoo	978 €	Kokkola	3 529 €	Lahti	-2 653 €
Kotka	977 €	Oulu	3 508 €	Rovaniemi	-2 602 €
Oulu	930 €	Mikkeli	3 457 €	Lohja	-2 531 €
Järvenpää	899 €	Lahti	3 437 €	Tampere	-2 498 €
Kuopio	887 €	Vantaa	3 411 €	Oulu	-2 496 €
Lohja	872 €	Lohja	3 407 €	Nurmijärvi	-2 454 €
Hyvinkää	856 €	Kotka	3 366 €	Mikkeli	-2 388 €
Kirkkonummi	810 €	Seinäjoki	3 350 €	Kotka	-2 374 €
Lahti	774 €	Kuopio	3 276 €	Salo	-2 366 €
Hämeenlinna	758 €	Rovaniemi	3 210 €	Kuopio	-2 349 €
Kokkola	749 €	Joensuu	3 203 €	Kouvola	-2 336 €
Salo	743 €	Nurmijärvi	3 200 €	Helsinki	-2 317 €
Nurmijärvi	735 €	Salo	3 108 €	Pori	-2 238 €
Seinäjoki	644 €	Hyvinkää	3 063 €	Lappeenranta	-2 230 €
Jyväskylä	616 €	Järvenpää	3 039 €	Jyväskylä	-2 185 €
Rovaniemi	607 €	Kouvola	2 948 €	Hämeenlinna	-2 172 €
Lappeenranta	604 €	Hämeenlinna	2 942 €	Hyvinkää	-2 171 €
Kouvola	595 €	Lappeenranta	2 848 €	Joensuu	-2 158 €
Vantaa	588 €	Jyväskylä	2 818 €	Järvenpää	-2 111 €

Bild 4. Bildsammansfattning av jämförelsetabeller gällande verksamhetsintäkter, kostnader och täckning (på finska)

Toimintatuotot €/as (verksamhetsintäkter €/inv.) beskriver hur mycket kommunen får i intäkter från serviceproduktionen (till exempel kundavgifter, hyror, försäljningsinkomster). I jämförelsetabellen över verksamhetsintäkterna placerar sig Borgå rätt högt (på plats nio, 978 €/inv.), vilket tyder på en mångsidig tjänsteproduktion, aktiv verksamhet eller god resursanvändning.

Toimintakulut €/as (verksamhetskostnader €/inv.) anger hur mycket pengar kommunen använder för att producera tjänster per invånare. Nyckeltalet omfattar alla utgifter för kommunens egentliga verksamhet, såsom utgifter för daghem, skolor, fritidstjänster, gator och parker. Verksamhetskostnaderna i Borgå är klart högre än i många andra kommuner av samma storlek eller mindre. Borgå ligger på plats tre i jämförelsen (3 951 €/inv.). Höga verksamhetskostnader kan innebära ett brett serviceutbud, hög servicenivå, investeringar i framtiden (till exempel nya skolor, infrastruktur) eller höga personalkostnader eller strukturella kostnader. Höga driftkostnader kan också tyda på ineffektivitet eller överkapacitet, tunga strukturer eller höga underhållskostnader.

Toimintakate €/as (verksamhetsbidrag €/inv) beskriver i praktiken en jämförelse av nettoutgifterna. Borgås verksamhetsbidrag är -2 951 €/inv., vilket innebär att verksamhetskostnaderna överstiger verksamhetsintäkterna med denna summa per invånare. Ett högt verksamhetsbidrag kan vara ett tecken på ett brett och kvalitativt serviceutbud som kräver

resurser. Det kan också tyda på ineffektivitet eller strukturellt kostnadstryck. Om verksamhetsbidraget kontinuerligt är högt och finansieringen inte räcker till leder det till anpassningsbehov i ekonomin.

Borgå stads nettokostnader för år 2025 fördelas enligt följande:

- Växande och lärande utgör den största utgiftsposten, totalt 124,9 miljoner euro.
(Småbarnspedagogik, grundläggande utbildning och utbildning på andra stadiet (gymnasier))
- Inom sektorn för livskraft används 38,5 miljoner euro, vilket inkluderar bland annat främjande av kultur, motion, sysselsättning och näringar.
- Stadsutvecklingens andel är 13,0 miljoner euro och omfattar till exempel planläggning, byggande och miljötjänster.
- Kostnaderna för koncerttjänsterna (förvaltning, ICT, ekonomitjänster m.m.) uppgår till 6,0 miljoner euro.

Bild 5 innehåller en överblick av kommunala skatteintäkter, samfundsskatten och statsandelar.

Kunnallisvero	Eur. / as.	Yhteisövero	Eur. / as.	Valtionosuudet	Eur. / as.
Kotka	2 140 €	Helsinki	650 €	Espoo	1 232 €
Kirkkonummi	2 050 €	Porvoo	589 €	Porvoo	899 €
Järvenpää	2 008 €	Espoo	437 €	Kirkkonummi	877 €
Kouvola	1 999 €	Lappeenranta	325 €	Vantaa	708 €
Mikkeli	1 997 €	Tampere	323 €	Nurmijärvi	676 €
Tuusula	1 985 €	Vantaa	296 €	Tuusula	656 €
Rovaniemi	1 975 €	Kokkola	284 €	Lahti	637 €
Nurmijärvi	1 965 €	Joensuu	274 €	Lohja	630 €
Hyvinkää	1 942 €	Hämeenlinna	271 €	Vaasa	610 €
Hämeenlinna	1 940 €	Vaasa	270 €	Kokkola	543 €
Vaasa	1 913 €	Kouvola	258 €	Oulu	536 €
Kokkola	1 900 €	Mikkeli	255 €	Salo	516 €
Lohja	1 879 €	Seinäjoki	230 €	Joensuu	508 €
Porvoo	1 856 €	Lahti	219 €	Helsinki	440 €
Pori	1 823 €	Hyvinkää	205 €	Seinäjoki	360 €
Seinäjoki	1 803 €	Pori	202 €	Tampere	320 €
Oulu	1 802 €	Salo	200 €	Lappeenranta	313 €
Kuopio	1 802 €	Kuopio	197 €	Kuopio	270 €
Lappeenranta	1 796 €	Oulu	197 €	Järvenpää	255 €
Lahti	1 765 €	Lohja	187 €	Hyvinkää	252 €
Tampere	1 762 €	Jyväskylä	185 €	Hämeenlinna	210 €
Salo	1 753 €	Tuusula	183 €	Rovaniemi	208 €
Jyväskylä	1 718 €	Kotka	178 €	Jyväskylä	201 €
Espoo	1 634 €	Rovaniemi	163 €	Pori	167 €
Vantaa	1 577 €	Nurmijärvi	158 €	Mikkeli	126 €
Joensuu	1 559 €	Kirkkonummi	136 €	Kotka	101 €
Helsinki	1 557 €	Järvenpää	103 €	Kouvola	-68 €

Bild 5. Bildsammanfattning av jämförelsetabeller i anslutning till kommunal- och samfundsskatt samt statsandelar (på finska)

Kunnallisveron tuotto €/as (intäkter från kommunalskatten €/inv.) anger hur mycket kommunalskatt kommunen i genomsnitt samlar per invånare. Intäkter från kommunalskatten i Borgå är 1 856 €/inv. och är runt medeltalet av jämförelsen, men vi bör beakta att skattesatsen i Borgå är lägre än genomsnittet. Höga kommunalskatteintäkter är ofta ett tecken på god sysselsättning och en stark inkomstbas. Kommunalskattens nivå påverkar direkt stadens förmåga att finansiera tjänster och investeringar.

Yhteisöveron tuotto €/as (intäkter från samfundsskatten €/inv.), Borgå ligger på andra plats i jämförelsen med värdet 589 €/inv. Detta innebär att Borgå får betydligt mer samfundsskatteinkomster per invånare än de flesta andra städer. I Borgå finns en stark företagssektor i Sköldvik som ger kommunen betydande samfundsskatteinkomster.

Valtionosuudet €/as (statsandelarna €/inv) i jämförelsetabellen ligger Borgå på andra plats med värdet 899 €/inv. Statsandelarna i Borgå är klart högre än i många andra städer, eftersom staden får relativt hög kompensation på grund av välfärdsområdesreformen.

Stadsutveckling

Önskemål om och behov av boendet är många

I allmänhet styrs planeringen av markanvändningen av lagstiftningen, i synnerhet lagar som gäller byggande och områdesanvändning. I planeringen och genomförandet av stadsutvecklingen inverkar också efterfrågan, dvs. till exempel hurdana önskemål och behov invånarna har i fråga om sin omgivning, hur många de är i Borgå nu och i framtiden.

Enkäten som genomfördes i samband med programmet för boende (2021) kartlade Borgåbornas önskemål om och behov av boende. Centrala resultat i enkäten var till exempel att respondenterna var intresserade av ägarboende, egnahemshus, centrum eller i närheten av det, i en miljö där det har gjorts särskilt stora satsningar på den byggda miljöns utseende och trivsel samt på hur lätt det är att röra sig. Nästan 70 procent av de svarande föredrog trä som byggnadsmaterial. Och över 80 procent anser att det är bra att täta centrum. Man var oense om graden av tätning, men till exempel ansåg över 50 procent att den lämpliga höjden var 4–5 våningar i centrum. I samband med programmet för boende utarbetades också en prognos för bostadsproduktionen. Utöver olika befolkningstillväxtscenarion uppskattade prognosen att familjestorlekarna kommer att minska under de kommande årtiondena och att andelen ensamboende kommer att öka.

Enligt uppskattning flyttar särskilt de äldre invånarna till stadens centrum och närliggande områden. Ett trivsamt, prisvärt och lättskött boende vid servicen lockar. Nya egnahemsområden i stadens centrala områden intresserar fortfarande unga familjer.

Invånarantalet och invånarstrukturen har en betydande inverkan på stadens utvecklingsbehov av tjänster och infrastruktur. En fungerande boendemiljö förutsätter ett tillräckligt och tillgängligt servicenät, en trygg stadsmiljö, investeringar i trafiksystem och teknisk infrastruktur.

Värdefull mångfacetterad miljö

Borgå är en av Finlands äldsta städer och dess historiska betydelse sträcker sig ända till medeltiden. Staden fungerade länge som en viktig handelsplats och administrativt centrum. Borgås ställning accentuerades särskilt år 1809, då Finlands första lantdag hölls där, vilket befäste landets ställning som en autonom del av det ryska kejsardömet. Detta historiska ögonblick gjorde Borgå till en symboliskt viktig plats för den finländska identiteten.

Den byggda miljön i Borgå är exceptionellt värdefull och välbevarad. Gamla stan i Borgå charmar sina besökare med sina smala kullerstengator, färgglada trähus och sitt idylliska åndskap. Områdets byggnadsbestånd återspeglar århundradenas arkitektur och kulturavlagringar och är skyddat som en nationellt betydelsefull kulturmiljö. Åstrandens landskap, nationalstadsparken, Borgå domkyrka och gamla köpmannahus bildar en unik helhet i stadens hjärta.

Borgå är mångfacetterat. Det rymmer såväl landsbygdsmiljöer, täta stads- och bymiljöer från olika tider, arkitektoniskt enhetliga helheter som enskilda betydande byggnader. Den skyddade historiska stämningen i Gamla stan i Borgå stöds av en modernare centrumstruktur bredvid med sina tjänster. De olika tätortsområdena som omger centrum erbjuder en smidig vardag för tiotusentals Borgåbor. Speciellt Borgå å och den marina dimensionen – kusten och skärgården – ger staden en egen tilläggston. Landsbygden i Borgå med sina vidsträckta åker- och skogsområden är viktiga för den lokala matproduktionen och utgör ryggraden i grönsstrukturen. Byarna på landsbygden med sina traditionella landskap erbjuder också en alternativ livsstil för stadsboende.

Stadens centrum är i en positiv förändring

I Borgå centrum sker nybyggnad trots den nationella lågkonjunkturen. Över 500 bostäder byggs vid omfattande tjänster som butiker, skolor och kollektivtrafikens hållplatser.

På Västra åstranden byggs ett stort hybridkvarter med en hypermarket, ett hotell och bostäder. Detaljplanläggningen av Borgå parkgata har framskridit enligt programmet och den första tomten för byggandet av en trafikstation har sålts. I Kokon håller staden på att skapa infrastruktur, såsom gatumiljö och parkeringsplatser för det kommande idrottscentret som betjänar alla stadsbor. I Gamla stan i Borgå håller en ny träbro på att färdigställas för att hjälpa invånarna och turisterna att röra sig. I Empirestaden har tomter för bostadsbyggande planlagts och överlåts men den länge eftertraktade ombyggnaden av Borgå torg har ännu inte framskridit. Den mest synliga förändringen på Borgå torg är det nya kollektivtrafiksystemet. Stomlinjernas alla bussar stannar vid torget.

Det nya kollektivtrafiksystemet har kommit i gång enligt målen, dvs. en högre servicenivå har lockat fler passagerare att bli användare och försäljningen av alla biljettprodukter har ökat mycket avsevärt. Centrumet har under de senaste åren profilerat sig starkt som en plats för olika evenemang. Med tanke på evenemangen har det varit viktigt att kollektivtrafiken, handeln, promenadcentrumet, inkvarteringstjänsterna och antalet invånare har utvecklats positivt.

Som en del av en fungerande stad

Borgå Hem är ett hyreshusbolag som ägs av Borgå stad och som erbjuder boende till rimligt pris i 2 300 bostäder. Verksamheten baserar sig på ansvarsfullhet och människonärhet. Bolaget har egen servicepersonal som känner husen och boendena, och boendenas tillfredsställelse följs upp systematiskt med hjälp av responsenkäter.

Bolagets strategi för framtiden betonar boendeupplevelsen, förnyandet av verksamhetskulturen och utvecklingen av digitala kanaler, så att boendena och bostadssökandena kan betjänas bättre än tidigare. Borgå Hems kärnuppgift är att producera hyresboende till rimligt pris och tryggt boende.

Borgå Energi producerar och levererar el och fjärrvärme. Utöver energidistributionen är bolaget en betydande aktör när det gäller att uppnå stadens klimatmål. Borgå energi utnyttjar förnybara energikällor och har redan uppnått EU:s miljömål för 2050.

Bolagets strategi styr verksamheten mot utsläppsfri och elektrifierad fjärrvärmeproduktion där värmepumpar och utnyttjande av spillvärme är centrala lösningar. Borgå Energi investerar i förnybar energi, utvecklar värmelager och stöder den gröna omställningen även för sina kunder. Verksamheten baserar sig på lokalitet, gemenskap och kundorientering och bolaget fortsätter sin roll som en ansvarsfull och innovativ energiproducent.

Borgå vatten är ett affärsverk som ägs av staden och som ansvarar för vattenförsörjning, produktion och distribution av hushållsvatten, behandling och avlopp av avloppsvatten samt för byggande och underhåll av dagvattenrörssystem. Det fungerar som en central del av stadens infrastruktur och tryggar smidigheten i vardagen och miljöns välbefinnande.

Även i framtiden satsar Borgå vatten på att sanera nätet, trygga vattenproduktionen, utveckla automation och digitala tjänster samt uppnå klimatmålen. Affärsverkets egen verksamhetsplan betonar funktionsberedskap, försörjningsberedskap och ansvarsfullhet och syftar till en hållbar vattenförsörjning som stöder stadens tillväxt och livskraft.

Framtida projekt

I Borgå pågår eller planeras flera stadsutvecklingsprojekt som syftar till att förbättra livsmiljön på alla nivåer. Den obebyggda naturmiljön och den byggda stads- eller bystrukturen är lika viktiga med tanke på en hållbar helhet. Kopplingen mellan landsbygden och glesbygdsområdena är central för planeringen. Ett mångsidigt utbud av boendelösningar, stöd för hållbara färdssätt, förebyggande av segregation och stärkande av platsernas dragningskraft står i centrum för utvecklingsarbetet.

Spetsprojekt som på olika sätt syftar till att förbättra livsmiljön är:

- **Utveckling av Gammelbacka** – I projektet har som utgångsinformation utarbetats en behovskartläggning och en detaljplan som preciserar genomförandet. De nuvarande offentliga byggnaderna i utvecklingsområdet ligger i slutet av sin tekniska livslängd och staden planerar nya lokaler för förskola och grundläggande utbildning, bibliotek och ungdomstjänster. Man avstår från välfärdscentrets lokaler, och nya lokaler byggs inte enbart för förenings- eller invånarverksamhet. Projektet skulle bidra till att förbättra tjänsterna i området, i synnerhet genom byggandet av Peipon koulu och denna miljö.
- **Östbanan** – Ett stort banförbindelseprojekt som planeras och som om det blir verklighet skulle förbinda Borgå med huvudstadsregionen och hela östra Finland med persontrafikbanan. Banan skulle stärka Borgås tillväxt, konkurrenskraft och knyta den närmare till metropolområdet och förbättra pendlingsregionen på ett ömsesidigt sätt.
- **Kollektivtrafiksystemet** – stadens kollektivtrafiksystem förnyas nu. När det marknadsbaserade systemet upphörde 2023 övertog staden ansvaret för ordnandet. Reformen främjar utvecklingen av trafiken mot mer hållbara färdssätt i staden, målet är att förbättra servicenivån och bättre bemöta invånarnas behov.
- **Kokon idrottscentrum** – Kokon är ett av stadens största och mest synliga utvecklingsprojekt. Målet är att skapa ett mångsidigt, kollektivt och attraktivt idrotts- och evenemangsentrum alldeles i närheten av stadens centrum. Stadsplanen för området har vunnit laga kraft och dess genomförande planeras nu. Projektet omfattar bland annat en ny ishall med två isrinkar, en allaktivitetsarena för bollspel, gymnastik, friidrott och lågtröskelmotion, en uppvärmd konstgräsplan, bobolls- och beachvolleybanor samt omfattande frilufts- och rekreationsområden.

- **Södra delen av Västra åstranden** – Mellan de redan byggda kvarteren på Västra åstranden, Tolkisvägen och Kokon finns ett vidsträckt och ännu ostrukturerat område med potential att utvecklas till en trivsamt del av kvartersstaden intill servicen (skolor, daghem, butiker och rekreativsmöjligheter). Det är möjligt att planlägga stadsbostäder, affärslokaler och offentligt utomhusutrymme som med sina ruttor är kopplat till sin fina omgivning. På området finns förorenad mark vars sanering ska kopplas till kalkylerna över planekonomin. Utvecklingspotentialen bedöms vara större än i projektet med Borgå parkgata.
- **Parkgata** – Projektet möjliggör kompletterande byggande av bostads- och affärslokaler längs en högklassig stadsboulevard. Trafikarrangemangen på gatan betjänar i fortsättningen också gång-, cykel- och kollektivtrafiken bättre. Projektets dispositionsplan styr stegvis den noggrannare planeringen och genomförandet. Den första detaljplanen (Parkgatan I) är redan godkänd och har vunnit laga kraft. Trafikstationens tomt som ligger vid gatan är i planeringsskede.
- **Borgå torg** – Utvecklingen av torget för torgförsäljning, evenemang, spel och vistelse har framskridit till genomförandefasen. Detaljplanen gör det möjligt att utveckla torget. Busshållplatserna har i detaljplanen flyttats utmed gatorna och i torgets norra ände anvisades en byggnadsyta för en paviljongbyggnad.
- **Parkering i centrum.** Handelns föränderliga behov, de ekonomiska kriterierna för bostadsbyggande, det nya kollektivtrafiksystemet och turismens betydelse för staden visar behovet av en tydlig och lättanvänd parkering av bilar i centrum. Antalet parkeringsplatser och deras läge i centrumområdet är i nuläget inte optimalt. Centraliserad parkering i närheten av butiker, tjänster, bostäder och hållplatser skulle oberoende av årstid erbjuda ett alternativ till de nuvarande tomt- och gatuspecifika parkeringslösningarna. Med tydlig vägledning och en förnuftig avgiftspolitik kan användningsgraden för parkeringsplatserna höjas jämfört med nuläget. Detta skulle tjäna ett livskraftigt centrum och ge nya möjligheter till kompletteringsbyggande.

Det ekonomiska läget i Borgå förutsätter sannolikt en kritisk granskning av projekten men oftast är det bättre att dela projekten in i faser och prioritera framskridandet än att avsluta projekten. På så sätt säkerställs att stadens livskraft inte äventyras när de ekonomiska realiteterna granskas.

Mer allmän planering av samhällsstrukturen

Generalplanläggningen är en allmän planering av kommunens markanvändning som styr samhällsstrukturens utveckling på lång sikt. Generalplanen definierar till exempel placeringen av boende, arbetsplatser, tjänster och trafik samt riktlinjerna för hållbar utveckling.

Generalplanläggningen samordnar de olika aktörernas mål och säkerställer att utvecklingen i området är planmässig och hållbar. De två aktuella generalplanerna i Borgå stad är den nya delgeneralplanen för de centrala stadsområdena samt delgeneralplanen för Sköldvik, Kullo och Mickelsböle.

- **Delgeneralplan för centrala stadsområden** – Planen kommer att styra utvecklingen av Borgå centrum och dess närområden fram till år 2050. Planen definierar markanvändningsmässigt hur staden växer, blir tätare och förnyas. Stadsstrukturen förtätas och kompletteras i framtiden, nytt byggande styrs till närheten av tjänster och infrastruktur. Största delen av stadens tillväxt riktas mycket sannolikt till centrala stadsområden. Planen preciserar också den eventuella östbanans läge. Planförslaget läggs offentligt fram under år 2025.
- **Delgeneralplan för Sköldvik, Kullo och Mickelsböle** – Planen kommer att styra markanvändningen och utvecklingen av Sköldviks industriområde, Kullo byområde och Mickelsböle landsbygdsområde. I Sköldviksområdet koncentrerar man sig på att utveckla industrin, energiproduktionen och logistiken samt på att hantera miljökonsekvenserna. I Kullo och Mickelsböle områden betonas utvecklingen av bybebyggelse, landsbygdsnäringar och rekreationsområden. Planen preciserar också den eventuella östbanans läge. Planförslaget läggs offentligt fram under år 2025. Med blickpunkt på samfundsskatteutfallet och arbetsplatserna framstår Sköldviks delgeneralplan som ett spetsprojekt i jämförelsen av planprojekt.

Växande och lärande

Omfattande service för tusentals på flera platser

Inom sektorn för växande och lärande står barns och ungas välbefinnande, delaktighet och jämlikhet i lärandet i centrum. Mångfalden i familjerna, utmaningarna i den psykiska hälsan och personalens ork framhäver behovet av starka stödstrukturer och gemensamma inlärningsmiljöer. Tvåspråkighet och kulturell mångfald kräver språkmedveten pedagogik och en stark värdegrund.

Tjänsterna för växande och lärande påverkar förutom barn och unga även familjerna i Borgå, dvs. cirka 30 000 Borgåbors vardag. Verksamheten bedrivs på 79 verksamhetsställen, till vilka hör finsk- och svenskspråkiga skolor samt daghem. Inom stadens småbarnspedagogik och grundläggande utbildning arbetar cirka 1 400 personer, inklusive daghemspersonal, speciallärare och stödpersonal. Barn i småbarnspedagogiktjänsterna 2 500. Elever i skolorna 6 700. Olika modersmål i skolorna 48. Som centralort för sitt område i Borgå finns det i september 2025 cirka 150 skolelever från andra kommuner (hemkommunsersättningar).

I Borgå är tjänsterna inom småbarnspedagogiken mångsidiga och omfattande kommunala och privata daghem, familjedagvård och öppna tjänster inom småbarnspedagogiken. I Borgå satsar man på tvåspråkighet och kulturförskolan. Undervisningen på engelska och finska håller på att utvidgas, och planen för kulturförskolan garanterar en jämlik konst- och kulturarvsförskolan som en del av barnets inlärningsväg. I staden finns 20 kommunala och 8 privata daghem.

Den grundläggande utbildningen i Borgå utgör en del av stadens tjänster för tillväxt och lärande och den erbjuder allmänbildande utbildning för årskurserna 1–9. I staden finns 11 finskspråkiga lågstadieskolor, två högstadieskolor samt en enhetsskola (Albert Edelfeltin koulu, årskurserna 1–9) samt sju svenskspråkiga lågstadieskolor, en högstadieskola och en enhetsskola (Strömborgska skolan, årskurserna 1–9). I Borgå finns också en privat grundskola där årskurserna 1–9 undervisas. År 2023 gick cirka 3200 finskspråkiga och 700 svenskspråkiga elever i grundskolan.

I Borgå finns också det finskspråkiga Linnankosken lukio, det svenskspråkiga Borgå Gymnasium, yrkesskolorna Careeria och Praktikum samt högskoleundervisning erbjuds på Haaga-Helias och Laureas campus. År 2023 gick cirka 700 finskspråkiga och 250 svenskspråkiga elever i gymnasiet.

Antalet barn minskar och behoven differentieras

Enligt MDI:s prognos kommer antalet grundskoleelever i Finland att minska med cirka 20 procent under de kommande sju åren. Det låga födelsetalet och det minskade antalet barn syns också i Borgå, även om det totala fruktsamhetstalet är något högre än i Finland i genomsnitt. I Borgå ställer tvåspråkigheten och den växande mångkulturen nya utmaningar för verksamhetsmiljön inom sektorn för växande och lärande. Även om invånarantalet i Borgå enligt de kommande befolkningsprognoserna ökar måttligt, följer utvecklingen av elevantalet den nationella trenden. Denna utveckling kan leda till en betydande obalans i servicenätet: i vissa områden kan efterfrågan öka snabbt medan behovet minskar på andra håll. På kommunnivå minskar dock antalet barn betydligt. För att hantera dessa förändringar krävs förutseende, kontinuerlig utvärdering och förmåga att snabbt anpassa tjänsterna.

Familjernas och barnens önskemål och behov anknyter allt mer till tjänsternas flexibilitet, tillgänglighet och individualitet. Detta betonar kundorienteringen: tjänsterna bör kunna tillgodose behoven hos både finsk- och svenskspråkiga familjer och familjer med ett främmande språk som modersmål, vilket ställer krav på språkmedveten pedagogisk praxis och en servicekultur som beaktar mångfald. Detta märks bland annat i form av språkbadsundervisning.

Kundrelationerna differentieras också socioekonomiskt. En del av familjerna kan utnyttja stadens mångsidiga tjänster fullt ut medan andra behöver mer stöd för att nå och utnyttja dem. Detta understryker vikten av att tjänsterna är jämlika: att minska skillnaderna i utbildning och stärka det tidiga stödet är i nyckelställning. Nationella undersökningar visar att familjebakgrundens inverkan på inlärningsresultaten ökar i Finland, vilket ökar trycket på tjänster för växande och lärande också i Borgå.

Dessutom förändras kundrelationerna i tiden. Familjernas behov är inte längre enhetliga utan tjänsterna förväntas vara mångformiga och flexibla. Till exempel flexibla dagvårdslösningar, alternativa sätt att ordna undervisning och individuella stödtjänster lyfts allt oftare fram. Detta sätter press på staden att utveckla smidiga lösningar som bemöter varierande livssituationer och behov.

Nationell styrning, lokalt beslutsfattande

De politiska faktorerna definierar verksamhetsförutsättningarna för växande och lärande både nationellt och lokalt. Många av sektorns uppgifter är lagstadgade, då det i lagstiftningen har fastställts en viss miniminivå för tjänsterna eller vissa kriterier för ordnandet av tjänsterna. Nationellt fattas beslut om lagstiftningen om sektorn för växande och lärande, men lokalt kan man inom ramen för lagstiftningen besluta om allokering och prioritering av resurserna och om ökad genomslagskraft för dem. Statens riktlinjer för finansiering av småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning, personaldimensioneringar och stödtjänster skapar ramar inom vilka kommunerna kan fatta egna beslut.

Finlands utbildningspolitik fokuserar för närvarande på att stärka jämställdheten och stoppa nedgången i inlärningsresultaten. Detta understryker särskilt betydelsen av tidigt stöd så att det inte uppstår inlärningskunskapsluckor redan i den tidiga barndomen. De internationella politiska utvecklingstendenserna, såsom EU:s utbildningspolitiska program och klimat- och hållbarhetsmål, såsom främjandet av digitaliseringen och den gröna omställningen, blir allt starkare en del av riktlinjerna för sektorn för utbildning och pedagogik, vilket ökar behovet av att integrera dessa perspektiv i den lokala serviceutvecklingen.

Ur Borgås synvinkel inverkar riksomfattande beslut om t.ex. förlängning av läropliktsåldern, utvidgning av avgiftsfri småbarnspedagogik eller stärkande av inklusionspolitiken direkt på ordnandet av tjänsterna, kostnaderna och förväntningarna på kundrelationerna. Utvecklingen av servicenätet och resursallokeringen styrs lokalt i det politiska beslutsfattandet. Den nya stadsstrategin sätter upp mål som fastställer prioriteringarna för växande och lärande under de kommande åren. Genom att allokera resurserna beslutar man hur mycket man satsar till exempel på nya inlärningsmiljöer, stöd för lärande eller främjande av digitaliseringen. Samtidigt måste man balansera mellan de ekonomiska ramvillkoren och invånarnas växande förväntningar. Detta kan skapa spänningar i beslutsfattandet och förutsätter en transparent prioritering. En förtätning av servicenätet kan frigöra resurser för andra behov inom sektorn.

I serviceplaneringen har man identifierat de demografiska prognosernas inverkan på framtida behov. Antalet barn förväntas minska, vilket påverkar lokalernas kapacitet och personalbehov. I Borgå stads servicenätplan för småbarnspedagogik och grundläggande utbildning (2024) presenteras tre alternativa modeller där man bland annat granskar daghemmens läge, investeringsbehov och livscykelkostnader fram till år 2040.

Genomslagskraft i tjänsterna för växande och lärande

Sektorn för växande och lärande är stadens största servicehelhet, vilket gör den central även i balanseringen av ekonomin. Utöver driftsekonomin är investeringsbesluten gällande skol- och daghemsbyggnader betydande eftersom de påverkar långt in i framtiden. När antalet barn minskar är det väsentligt att kostnaderna för serviceproduktionen kan anpassas på motsvarande sätt. Det är nödvändigt att öka effektiviteten i tjänsterna för växande och lärande i framtiden, och det bör föras en diskussion om hur servicenätet kan bemöta den föränderliga befolkningsstrukturen.

I budgeten för 2025 har småbarnspedagogiken och grundläggande utbildningen utgjort 129 miljoner euro av helheten. Detta är ungefär hälften av stadens hela verksamhet. Sektorn för växande och lärande utgör hälften av stadens budget och personalkostnaderna är den största utgiftsposten inom sektorn. Cirka en femtedel av sektorns utgifter består av övriga verksamhetskostnader (särskilt fastighetskostnader) och knappt en femtedel av kostnaderna består av köp av tjänster (bl.a. mat och städning). De ekonomiska utmaningarna hänför sig till ökade kostnader, tillgång till personal och osäkerhet om statsandelarna. Samtidigt erbjuder stadens livskraft och digitala lösningar möjligheter till effektiv användning av resurserna.

Teknologin erbjuder möjligheter att individualisera lärandet, leda med kunskap och effektivisera resurserna. Samtidigt medför det utmaningar som informationssäkerhet, ojämlikhet och sämre grundläggande färdigheter. Utnyttjandet av teknologin ska vara kritiskt och etiskt och det måste stöda inläringen.

Fritid

De lagstadgade fritidstjänsterna har en viktig roll i att främja välfärd och hälsa, delaktighet och jämlikhet samt en meningsfull fritid för Borgåborna.

Bibliotekstjänster

Biblioteken blir allt viktigare för att främja gemenskap och delaktighet. De erbjuder ett tryggt, avgiftsfritt utrymme för möten, kulturupplevelser och informationssökning. Tjänsterna stöder också till exempel den tredje sektorn och integrationen av invandrare främjas med flerspråkigt material. I framtiden kan biblioteken i Borgå allt starkare fungera som en plattform för dialog och möten.

Bibliotekets tjänster och användarkrets har blivit mångsidigare. Ökningen av utlånings- och besökarantalet återspeglar mer omfattande samhällsliga förändringar, såsom försämrad läskunnighet, ökad invandring, ensamhet och behovet av medieläskunnighet. Biblioteken stöder demokratin och välfärden samt stärker läskunnigheten i flera åldersgrupper.

Ungdomstjänster

Ungdomsarbetet stöder uppväxt, delaktighet och välbefinnande hos personer under 29 år. Det erbjuder trygga gemenskap, meningsfull fritidsverksamhet och möjligheter att påverka. Även om antalet unga minskar, ökar andelen personer med utländsk bakgrund, vilket ökar behovet av kulturellt sensitiva och språkmedvetna tjänster.

Polariseringen av välbefinnandet syns hos de unga: en del mår bra men unga i en sårbar ställning står inför utmaningar som hopar sig, såsom psykiska problem och ensamhet. Behovet av uppsökande ungdomsarbete, workshoppar och specialungdomsarbete är fortfarande stort. Rörligt och förankrat arbete når unga som inte själva söker sig till tjänsterna.

De politiska och ekonomiska förändringarna i samhället påverkar unga. Ungdomsarbetets pedagogiska roll framhävs när det stöder ungas trygga uppväxt och självständighet som ansvarsfulla vuxna.

Idrottstjänster

Hela befolkningens fysiska hälsa har en stor betydelse för välbefinnandet som helhet och orörligheten är oroväckande. Till exempel mätresultaten från Move! för barn och unga visar att mobilitetsrekommendationerna inte uppfylls. Detta ökar trycket på att utveckla motionsrådgivningen och livsstilshandledningen. Antalet klienter som behöver särskilt stöd ökar och i tjänsterna betonas behovet av att beakta neuropsykiatriska och psykiska utmaningar.

Förändringen i invånarstrukturen kommer att påverka idrottstjänsterna. Antalet äldre ökar och för dem behövs trygga och tillgängliga motionstjänster med låg tröskel. Till exempel försöket Gyllene simkortet har tillgodosett detta behov genom att erbjuda gratis tillträde dagtid till simhallen för dem som fyllt 70 år. Försöket har ökat de äldres deltagande och betonat behovet av handledd vattenmotion.

För att möjliggöra motion på lika villkor behövs tillgängliga motionstjänster för alla Borgåbor. Digitaliseringen ger nya möjligheter till frivillig användning av idrottslokaler och tjänsternas tillgänglighet. Virtuella tjänster, såsom gymnastik och simträning på distans, kompletterar de fysiska tjänsterna. Kundorienterade och smidiga bokningssystem samt utnyttjande av data stöder utvecklingen av tjänsterna.

Kulturtjänster

Kulturtjänsternas betydelse ökar mitt i de samhälleliga förändringarna. Konst och kultur stöder välfärd, delaktighet, demokrati- och kulturförnyelse samt identitetsbyggande. De erbjuder verktyg för att hantera svåra ärenden och stärker gemenskapen och den mentala kriställigheten.

Offentlig konst förbättrar trivselen i boendemiljöerna och stärker lokalstoltheten. I Borgå börjar den utnyttjas i större omfattning i parkgatans omgivning. Ändringen av Konstfabrikens verksamhetsmodell öppnar nya möjligheter för kulturtjänster och turism. Det finns för närvarande inget fungerande utrymme för visning och förvaring av hela stadens konstsamling – särskilt placeringen av Walter Runebergs skulptursamling är en akut utmaning. En utvidgning av konsthallen skulle kunna erbjuda en lösning.

Kulturen som välfärdstjänst betonas särskilt i fråga om unga och utsatta. Den mångstämmiga lokalkulturen stärker identifieringsytan och kontaktupplevelserna.

Konstinstitutet och Medborgarinstitutet

Konstinstitutet i Borgå är en läroanstalt för grundläggande konstundervisning i Borgå som erbjuder undervisning i både musik och bildkonst. Till läroanstalten hör Borgånejdens musikinstitut och Borgå konstskola som båda är verksamma också i kranskommunerna (Askola, Borgnäs, Lappträsk, Lovisa, Mäntsälä, Pukkila, Sibbo). Konstinstitutet i Borgå är en av sektorns största läroanstalter i Finland och har ett brett undervisningsutbud: undervisningen ordnas enligt både den allmänna och den omfattande lärokursen och dessutom erbjuds undervisning, kortkurser och försökstillfällen som är öppna för alla.

Taideoppilaitos

(Musikkiopisto ja Taidekoulu)

Henkilöstöä

130

Opiskelijoita

n.6450

Opetustunteja

n. 60 000

Sopimuskunnat

Askola, Lapinjärvi, Loviisa,
Mäntsälä, Pornainen,
Pukkila, Sipoo

Undervisningen är öppen för alla och i undervisningsutbudet beaktas också elever som behöver särskilt stöd. Var och en har möjlighet att delta och hitta sitt eget sätt att uttrycka sig. Konstinstitutet i Borgå erbjuder högklassig och tillgänglig konstundervisning som stöder elevernas uppväxt, kreativitet och gemenskap.

Borgå medborgarinstitut, KoMbi, är en tvåspråkig läroanstalt för fritt bildningsarbete som erbjuder mångsidig utbildning och hobbymöjligheter till rimligt pris för personer i alla åldrar. Institutet ordnar kurser i bland annat språk, konst, gymnastik, handkunskaper och informationsteknik. KoMbi främjar livslångt lärande och gemenskap samt erbjuder möjlighet att utveckla ens egna färdigheter och ha hobbyer på låg tröskel.

Medborgarinstitutet verkar på cirka 80 verksamhetsställen i Borgå och Askola (decentraliserad verksamhetsmodell, kurser ordnas också i byarna).

Porvoon kansalaisopisto

Toteutuneita opetustunteja

19700

Opiskelijoita

13 591

Koulutuksia

762

Tuntiopettajia

261

Toimipaikkoja

n. 80

Näringar och sysselsättning

Borgå har ett livligt och mångsidigt näringsliv som erbjuder rikligt med arbetsmöjligheter. Stadens har en hög arbetsplatssufficiens och antalet små företag har ökat stadigt. I Borgå finns några stora internationella arbetsgivare och å andra sidan också många mikroföretag, särskilt inom servicebranscherna. Däremot finns det ganska få medelstora och tillväxtorienterade företag.

Kännetecknande för Borgås näringslivsstruktur är att staden å ena sidan har ett par enorma övernationella arbetsgivare (särskilt i Sköldvik) och å andra sidan har staden också betydande mikroföretag, särskilt inom servicebranscherna, till följd (och som skapare) av det levande stadscentrumet. Borgås näringslivsstruktur skulle bli "hälsosammare" av att det i området skulle etableras eller att det från det egna företagsfältet skulle växa fler särskilt medelstora (så kallade midcap) företag.

Näringsstrukturen i Borgå är alltså starkt koncentrerad till Sköldviks storföretag, vilket gör stadens samfundsskattebas sårbar. Med tanke på den ekonomiska hållbarheten och sysselsättningen är det alltså viktigt att öka antalet medelstora företag – antingen genom nyetablering eller genom att stödja de lokala företagens tillväxt. Tillväxtviljan och tillväxtmodet är begränsade hos många företag och exportens betydelse betonas också när det gäller att säkerställa tillväxt och lönsamhet. Strategisk planläggning, t.ex. delgeneralplanen för Sköldvik, är ett centralt verktyg för att utveckla näringarna men även planläggningen av centrum och landsbygdsområden kan anpassas till livskraftsmålen. Befolkningsutvecklingen visar att framtidens arbetskraft (både arbetstagare och företagare) blir allt mer internationell.

Reformen av integrationslagen och överföringen av arbetskraftsservicen till kommunerna har gett Borgå ett nytt ansvar och nya möjligheter. Framgångsrik integration och utveckling till arbetskraft är inte bara ett socialt mål utan en förutsättning för livskraften. Integrationscentrets roll är central i detta sammanhang men också närings- och sysselsättningstjänsterna har mycket att vinna. Det är nödvändigt med sektorövergripande samarbete mellan arbetsgivare, välfärdsområden och organisationer för att snabbt få kompetenta arbetstagare i arbetslivet.

Borgå sysselsättningsområde

Borgå sysselsättningsområde omfattar Askola, Borgå, Lapträsk, Lovisa, Mörskom och Pukkila. Sysselsättningsområdet ger råd och hjälp för jobbsökning, arbetslöshet, utveckling av egna kunskaper samt inledning av företagsverksamhet. Sysselsättningsområdet betjänar även företag och arbetsgivare på ett omfattande sätt.

Bakgrunden till verksamheten inom Borgå sysselsättningsområde är en färsk statlig reform. Reformen av arbetskraftsservicen, dvs. AN2024-reformen, har varit en betydande ändring där ansvaret för att ordna offentlig arbetskraftsservice överfördes från staten till kommunerna fr.o.m. 1.1.2025. I praktiken innebär detta att arbets- och näringsbyråerna lades ned och deras uppgifter överfördes till sysselsättningsområden som kommunerna bildade.

- **Finansieringsmodell:** Finansieringen av sysselsättningsområdena kommer i form av statsandelar som fördelas till kommunerna på basis av befolkningen i arbetsför ålder, arbetslösheten och främmande språk. Kommunerna kan använda finansieringen flexibelt inom ramen för lagstiftningen.
- **Incitament till sysselsättning:** Eftersom kommunerna ansvarar för tjänsterna och finansieringen av dem anknyter till sysselsättningsläget i området har kommunerna ett starkt ekonomiskt incitament att främja sysselsättningen och minska arbetslösheten. Ju bättre kommunen lyckas sysselsätta sina invånare, desto mindre kostnader uppstår till exempel av utkomststödet och arbetslöshetsförmånerna.

I framtiden kommer främjandet av sysselsättningen att kräva att man känner till arbetsgivarfältets behov och personkundernas behov. I Borgå sysselsättningsområde vill man satsa på högklassigt mötesarbete både på arbetsgivar- och personkundssidan. Arbetsgivartjänsterna kopplas starkt till personkundstjänsten och man vill ta lösningen av arbetsgivarföretagens utmaningar på allvar. I nära samarbete med läroanstalterna ska det också säkerställas att utbildningsutbudet motsvarar arbetslivets behov i området.

Business Porvoo

Business Porvoo är Borgå stads helhet av företagstjänster som stöder företagande och företagens tillväxt i Borgå genom att erbjuda företag i Borgå, och även företag som överväger att etablera sig i Borgå, i huvudsak avgiftsfria företagstjänster, rådgivning, stöd och starka nätverk som stöd för företagsverksamheten. Business Porvoo erbjuder företag företagsrådgivning och utvecklingstjänster, nätverksträffar, stöd för grön omställning och ansvarsfull affärsverksamhet, hjälp med att etablera företag i regionen samt stöd för internationalisering och tillväxt. Ett särdrag hos Business Porvoo jämfört med andra städers Business-koncept är att det fokuserar särskilt på hållbar tillväxt för företagen.

I Borgå framhävs den gröna omställningens betydelse särskilt i Sköldvik industriområde, där det görs nationellt betydande investeringar i förnybara bränslen och väteekonomi. Detta öppnar möjligheter för både förnyelse av industrin och uppbyggande av nya innovations- och servicenätverk. Å andra sidan kräver det kompetensförstärkning, utveckling av infrastrukturen och behärskande av komplexa tillståndsprocesser.

Företagsfältets verksamhetsförutsättningar befinner sig i en stark omvälvning (det politiska läget, försvarsindustrin, den gröna omställningen). Företagen behöver en stabil och förutsägbar offentlig verksamhet (tjänster och beslutsfattande) som möjliggör tillväxt och produktivitet. Städernas inbördes konkurrens i fråga om livskraft, dvs. konkurrensen om företag och kunnig arbetskraft, skärps hela tiden.

Den finländska marknaden räcker inte till för att möjliggöra tillräckligt med tillväxt, utan marknader måste hittas utanför gränserna. Å andra sidan erbjuder Finland och i synnerhet Borgå (Sköldvik) utmärkta möjligheter att fungera som en etableringsplattform för internationella investeringar inom den gröna omställningen. Att styra investeringar till Borgå kräver resurser (tid och kunnande).

Posintra och Silmu en del av den regionala livskraftsutvecklingen

Posintra är en tjänsteproducent för Business Porvoo. Borgå stads företagsrådgivningstjänster produceras via utvecklingsbolaget Posintra, med vilket staden har ingått ett serviceavtal. Posintra är ett östnyländskt utvecklingsbolag med uppgift att stöda konkurrenskraften för näringslivet i regionen och utveckla företagsverksamhet. Posintra erbjuder i huvudsak avgiftsfria rådgivningstjänster för företagare och blivande företagare samt stöder regionens utveckling genom olika projekt. Posintra har genomfört projekt till exempel inom hållbar utveckling, affärsutveckling, turism och sysselsättning. Posintra fungerar också som regionens nyföretagarcentrum och hjälper att grunda och utveckla företag och att bilda nätverk.

Utvecklingsföreningen SILMU rf är en ideell, tvåspråkig Leader-aktör som verkar i nio kommuner i östra Nyland (Askola, Borgnäs, Borgå, Lapträsk, Lovisa, Mäntsälä, Mörskom, Pukkila och Sibbo). Leader-verksamheten baserar sig på ett verksamhetssätt som finansieras av EU, staten och kommunerna och vars mål är att aktörer på landsbygden själva ska vara med och utveckla den. Silmu Leader beviljar finansiering och stöder lokala utvecklingsprojekt, företag och samfund samt främjar regionens livskraft och samarbete.

Turism, evenemang och marknadsföring

Turism och evenemang är centrala drivkrafter för Borgås dragningskraft och tjuskraft. Turismen ger staden betydande ekonomisk nytta: år 2024 uppgick intäkterna från turismen till 64 miljoner euro och branschen sysselsatte hundratala människor både direkt och indirekt. Turismen stöder i stor omfattning den lokala ekonomin – restauranger, hotell, specialaffärer och serviceföretag drar nytta av turisternas efterfrågan, vilket stärker hela stadens livskraft. Varumärkesvärdet för Gamla stan i Borgå har uppskattats till 755 miljoner euro.

Framtiden för turismen i Borgå bygger starkt på stadens unika historiska miljö, Gamla stans dragningskraft och hållbar utveckling. I en färsk utredning betonas att bevarandet av Gamla stans dragningskraft kräver kontinuerligt samarbete mellan staden, företagen och invånarna. I de framtida utvecklingsåtgärderna betonas bland annat förbättring av infrastrukturen, paketering av turistprodukter samt utveckling av kommunikation och marknadsföring. Målet är att bevara Gamla stans unika stämning och livskraft, men samtidigt hitta nya kundgrupper och utveckla tjänsterna året runt.

I utvecklingen av turismen betonas den gröna och digitala omställningen, hållbarhet samt samarbete mellan olika aktörer. För att stärka turismens livskraft och resiliens krävs kompetensutveckling, utnyttjande av data, ett mångsidigt serviceutbud samt ett nära samarbete mellan företag, den offentliga sektorn och sammanslutningar. Strategier för hållbar turism, mätning av miljökonsekvenser och införande av digitala lösningar är viktiga utvecklingsområden för att säkerställa turismens positiva effekter på lokalsamhället och miljön.

Evenemang är en viktig del av att stärka Borgås dragningskraft och skapa gemenskap. De ökar stadens besökarantal, stöder lokal företagsverksamhet och erbjuder möjligheter för nya företag. Evenemangen stärker också stadsbornas stolthet över sin egen hemstad och ökar den sociala gemenskapen. Borgå har profilerat sig som en aktiv evenemangsstad, där det årligen ordnas hundratala kultur- och idrottsevenemang samt evenemang för allmänheten. I framtiden satsar man särskilt på evenemangens kvalitet, hållbarhet, tillgänglighet och deras regionalekonomiska effekter.

Borgå har som mål att bevara de traditionella stora evenemangen, såsom Borgå Ljus, julevenemangen i Gamla stan och olika festivaler, men samtidigt uppmuntra uppkomsten av nya, experimentella och gemenskapsfrämjande evenemang. Genom evenemangen stärker Borgå stadens varumärke, stöder det lokala näringslivet och ökar invånarnas välbefinnande. Principerna för hållbar utveckling styr ordnandet av evenemangen alltmer: miljövänlighet, tillgänglighet och utnyttjande av lokala resurser är framtidens prioriteringar. Evenemangen erbjuder också möjligheter till internationellt samarbete och lockande av nya besökargrupper.

Upplevelseindustrin, turism och evenemang är strategiska prioriteringar med tanke på Borgås konkurrenskraft och livskraft. De skapar arbetsplatser, stärker stadens ekonomi och ökar invånarnas och besökarnas välbefinnande. Utvecklingen av upplevelseindustrin förutsätter kontinuerligt samarbete mellan staden, företag, samfund och invånare samt djärva satsningar på nya tjänster och upplevelser.

I stadsmarknadsföringen utnyttjas i allt högre grad data och digitala kanaler, med hjälp av vilka kommunikationen kan riktas exakt till olika målgrupper – turister, nya invånare, företag och investerare. Sociala medier, samarbete med influerare och upplevelsebaserat innehåll spelar en central roll när Borgå bygger upp sitt varumärke både i Finland och internationellt. I framtiden kommer marknadsföringen i Borgå också att betona gemenskap och delaktighet: invånare, företag och samfund är en del av stadens berättelse och är med och bygger upp synligheten.

Integrationstjänster

Den totalreform av integrationslagen som trädde i kraft 2025 har i betydande grad förändrat ansvaret för främjande av integration och servicestrukturen för detta i Finland. I och med reformen har ansvaret för att ordna integrationstjänster överförs till kommunerna. Syftet med lagen är att påskynda integrationen och sysselsättningen, stärka språkkunskaperna och delaktigheten samt förtydliga olika aktörers roller. Särskild uppmärksamhet ägnas åt att nå ut till personer som står utanför arbetskraften, till exempel invandrade kvinnor, och att hänvisa dem till service.

Av Borgås invånare är cirka 10 procent personer med ett främmande språk som modersmål, vilket motsvarar genomsnittet för hela landet. Antalet personer med främmande språk som modersmål ökar snabbt och deras andel av stadens invånare kommer nästan att fördubblas fram till år 2040. De största grupperna av främmande språk i Borgå är ryska, estniska, arabiska och engelska. Invandrare har kommit till staden främst på grund av arbete, familjeåterförening, studier och internationellt skydd.

I Borgå byggs integrationstjänsterna upp kring Integrationscentret. Centret erbjuder handledning och rådgivning med låg tröskel för alla invandrare oberoende av bakgrund. Tjänsterna stöder en smidig vardag och ett självständigt liv, men deras kärna ligger i behovsorienterade och intensifierade tjänster i början som hjälper integrationskunderna att hitta sin plats i samhället och arbetslivet.

För att integrationen ska lyckas förutsätts att hela staden integrerar – varje sektor, arbetsgivare och sammanslutning deltar i mottagandet av nya invånare och i stärkandet av deras delaktighet. På så sätt kan Borgå svara på demografiska förändringar, brist på kunniga personer och utmaningar i fråga om livskraft samt bygga en internationellt öppen och konkurrenskraftig stad. Målet är att varje ny Borgåbo ska kunna utvecklas till en deltagande, självständig och välmående medlem i samhället.

Behovet av tjänster som stöder integrationen ökar ytterligare, och Borgås roll som regional anordnare av integrationstjänster blir starkare. Tack vare flyttningsrörelserna blir Borgås befolkningsstruktur mångsidigare och stadens livskraft bevaras även i framtiden. I vardagen medför det ökade antalet internationella invånare nya språk, kulturer och seder som berikar det lokala samhället och ökar den internationella känslan i stadens gatubild, skolor och hobbyer.

Med tanke på livskraften har de internationella invånarna en avgörande roll när det gäller att trygga tillgången på arbetskraft i synnerhet inom servicebranscherna, byggandet och industrin. Deras

kompetens och arbetsinsatser gör det möjligt för företagen att utveckla sin tillväxt och sina tjänster, samtidigt som de för med sig nya perspektiv och nätverk till stadens näringsliv. Att de internationella invånarna integreras i samhället och arbetslivet är centralt med tanke på Borgås framtida livskraft.

Ökningen av antalet internationella invånare förutsätter att staden vidtar aktiva åtgärder för att Borgå ska behålla sin dragningskraft och kunna behålla kunniga personer inom sitt område. Att förbättra mottagligheten på arbetsmarknaden, utveckla mångsidiga tjänster och stärka gemenskapen är centrala faktorer för en lyckad integration. När internationella invånare integreras i samhället och arbetslivet stärker Borgå sin livskraft och säkerställer tillgången till tjänster även i framtiden.

Stadens internationalism

Målet för stadens internationella verksamhet har redan länge varit att utveckla stadens egen verksamhet eller serviceproduktion. Internationellt nätverkande är ett sätt att utveckla det egna kunnandet, bredda erfarenhetsvärlden och berika den såväl för stadens personal som för till exempel unga som deltar i internationell verksamhet. Genom samarbetet med vänkommuner har staden byggt upp fungerande, permanenta och ömsesidigt fördelaktiga nätverk, i synnerhet med nordiska kolleger.

Kulturell mångfald börjar bli allt vanligare också i Borgå, och så kallad internationalisering på hemmaplan, det vill säga internationellt arbete i det egna samhället, har under de senaste åren starkt lyfts fram i stadens internationella verksamhet. Främjandet av kulturell mångfald, utvecklingen av mångkulturella tjänster och en lyckad integration av nya Borgåbor är sådana stadens tjänster för vilka det finns ett ökat behov i och med att antalet internationella invånare ökar. En lyckad integration av nya Borgåbor minskar polariseringen och oron i samhället och ökar förtroendet och den potentiella arbetskraften.

Staden måste i fortsättningen i allt högre grad förbereda sig också på konkurrens om mångkulturell kunnig arbetskraft som lär sig. I takt med att den kulturella mångfalden ökar behöver stadens personal mer utbildning och verktyg för att stödja flerspråkiga kunder med många olika bakgrunder. För att man i stadens tjänster ska kunna beakta olika invånargrupperns behov och särdrag, borde stadens personalstruktur även på någon nivå motsvara stadens invånarstruktur.

De företag som etablerar sig i Borgå för med sig arbetstillfällen och skatteinkomster till staden, vilket understryker hur viktigt det är för stadens internationella verksamhet att stärka Borgås livskraft och attraktionskraft. Detta förutsätter i synnerhet att Borgå stärks som ort för internationell etablering, att företagen i regionen får stöd för internationell tillväxt och konkurrenskraft samt att fungerande nätverk byggs med internationella partner, finansiärer och marknader.

Delaktighet och växelverkan

En ny kommunikationsmiljö och en demokrati som digitaliseras

I digitaliseringens och de sociala mediernas tid har kommunikationsmiljön förändrats snabbt. Enligt Sitra och många andra forskningsinstitut befinner sig också samhällsdebatten i ett brytningsskede, och detta utmanar de traditionella formerna av deltagande och demokratins funktion. Känslomässig motsättning har ökat i diskussionerna, och atmosfären har blivit alltmer splittrad och tillspetsad. Sociala medier och algoritmer som leder till liknande innehåll accelererar polariseringen. Polarisering leder till frustration, minskat förtroende och svårare beslutsfattande.

Medborgarna blir allt tydligare uppdelade i sådana som är aktiva och deltagande samt sådana som är politiskt alienerade och marginaliserade. Uppdelningen syns inte bara i valdeltagandet utan också i vem som deltar i den offentliga debatten och påverkar beslutsfattandet. Samtidigt upplever en del av befolkningen att deras röst inte hörs och att kanalerna för deltagande inte är tillgängliga eller relevanta. Detta ökar upplevelsen av utanförskap och kan försvaga förtroendet för samhälleliga institutioner. Metoderna för att delaktiggöra invånare når inte invånarna i stor utsträckning. I diskussionen hörs inte många röster och den representerar inte befolkningen i någon större utsträckning.

Även om polariseringen, den skenbara jämlikheten och ojämnheten i deltagandet är en utmaning för demokratin, finns det också tecken på förändring. Medieaktörer, forskare och det civila samhället söker aktivt efter sätt att stärka förtroendet, öka antalet röster som hörs och utveckla olika sätt att delta. I framtiden är det viktigt att bygga upp förtroende, stärka mediekunskaperna, öka algoritmernas transparens och göra metoderna för deltagande och växelverkan mångsidigare. Den digitala demokratin kan mogna om individer, samhället och institutioner tar ansvar för att skapa en konstruktiv diskussionskultur. Förändring är möjlig – men det kräver medvetet arbete, långsiktighet och vilja att lyssna också på andra.

Förtroendet för den lokala förvaltningen har försvagats

Enligt OECD:s förtroendeundersökning är Finland fortfarande ett land med högt förtroende i internationell jämförelse, även om förtroendenivån har sjunkit också i Finland. Finländarna litar särskilt på polisen och rättsväsendet, men bara ungefär varannan finländare litar på lokalförvaltningen.

Enligt Sitras framtidsbarometer 2025 upplever finländarna för tillfället inte det lokala och regionala beslutsfattandet som en politisk och demokratisk process som bygger upp en bättre framtid. I stället tecknas en bild av kortsiktig förvaltning, där invånarna i kommuner och välfärdsområden endast har begränsade möjligheter att påverka. Mindre än en tredjedel av finländarna tror att situationen i den egna hemkommunen är på väg mot det bättre eller att beslutsfattarna i området har inspirerande visioner om kommunens framtid. Endast var fjärde känner till hur man kan påverka den egna hemkommunens framtid och var sjunde tror att hen kan påverka den egna kommunens framtid.

Att förtroendet försvagas spelar en central roll också med tanke på samhällets beredskap och undantagsförhållanden. Enligt den nya säkerhetsstrategin för samhället (2025) är individernas ömsesidiga förtroende samt förtroendet för myndigheter och samhället centrala faktorer för psykisk kriställighet. Grunden för psykisk kriställighet läggs under normala förhållanden och den har en central roll i upprätthållandet av funktionsförmågan under kris. Bevarandet av förtroendet påverkas i väsentlig grad av myndigheters, organisationers och andra sammanslutningars handlingar och verksamhet samt av den kommunikation som stöder dem.

Borgå stad har nyligen utrett stadens anseende och förtroende närmare. De viktigaste resultaten av utredningen var i korthet:

Enligt utredningen ligger Borgåbornas förtroende för staden på en rimlig nivå. Borgåborna har en stark vilja att bo i Borgå, arbeta i Borgå, tala gott om Borgå och använda de tjänster som Borgå erbjuder. Kriskänsligheten, dvs. viljan att stödja staden i svåra situationer, är på en rimlig nivå.

Borgås rykte som bostadsort (områdesrykte) är enligt utredningen på en god nivå såväl bland Borgåborna som bland personer som bor på annan ort. Borgåborna anser att Borgå är en mycket trivsam och trygg boendemiljö, att den mänskliga gemenskapen i området är trevlig, att läget är bra och att trafikförbindelserna fungerar. Levnadskostnaderna, områdets ekonomiska livskraft och de kommunala tjänsterna anser Borgåborna vara rimliga.

Också stadsorganisationens anseende är på en god nivå enligt personer som bor på annan ort. Borgåborna förhåller sig däremot mera reserverat till stadsorganisationen. Stadsorganisationens anseende är på rimlig nivå som arbetsgivare och i fråga om produkter och tjänster, ekonomi samt miljö- och samhällsansvar. Tydliga utvecklingsmål för att förbättra anseendet är öppenhet i organisationens verksamhet, tjänsteinnehavarledningens och den förtroendevalda ledningens skicklighet, interaktionsförmåga och förmåga att förnya sig.

Den starka polariseringen av atmosfären och attityderna syns också i resultaten av undersökningen om Borgås anseende: i staden finns det många som anser att stadsorganisationens rykte är gott, men också många som anser att stadsorganisationens rykte är dåligt.

Stadsorganisationens personal

Rätt dimensionerad personal garanterar smidig verksamhet och effektiv användning av resurser

Stadsorganisationen agerar i en ständigt föränderlig omvärld, där förutseende och smidighet är i nyckelställning. Målet för personalplaneringen är att säkerställa att staden har kunnig personal av rätt storlek för att möta nuvarande och framtida behov. Ett flexibelt utnyttjande av kunnande över sektorgränserna möjliggör att man snabbt kan reagera på föränderliga situationer och stöder organisationens interna samarbete.

Beredskapen inför pensionsavgångar är en kritisk del av den långsiktiga planeringen – staden måste se till att kunnandet inte försvinner, utan överförs och utvecklas. Dessutom förutsätter de föränderliga kompetensbehoven kontinuerligt lärande och kompetensutveckling för att staden ska kunna producera tjänsterna effektivt och högklassigt. Att identifiera kritiska yrkesgrupper hjälper att rikta åtgärderna rätt – vi vet var kompetensen behövs mest och var risken för brist på kompetent personal är störst. Definiering och granskning av principerna för användningen av köpta tjänster stöder den strategiska resurshanteringen och säkerställer att köpta tjänster stöder kärnverksamheten och inte försämrar kompetenshanteringen. Strategisk personalplanering hjälper att reagera effektivt på föränderliga behov och möjligheter. Det är en kontinuerlig process för att analysera och förutsäga organisationens personalbehov. Det är ledarskap som inkluderar:

- att hitta rätta kunniga personer och utveckla kompetensen
- att belöna och bedöma prestationen
- att främja mångfald och inkludering
- att upprätthålla och utveckla arbetshälsan och arbetsförhållandena
- att leda förändringar och bedöma framtidens personalbehov.

Det grundläggande syftet med strategisk personalplanering är att förbättra prestationsförmågan, så att kunnandet, organisationens strukturer och det dagliga arbetet motsvarar organisationens strategi och mål. I en kommunorganisation är dock många uppgifter lagstadgade och man kan inte låta bli att utföra dem. Det går ändå att välja hur man organiserar det som ska göras.

I praktiken analyserar man i personalplaneringen den nuvarande personalresursen, fastställer framtidens kompetensbehov, identifierar klyftan mellan nutid och framtid och genomför lösningar för att kunna genomföra uppgifterna och uppnå målen. Personalplaneringens faser är:

- Planering av personalresurserna i kompetens- och utbildningsplanen samt personalplanen. Man bedömer behovet av olika arbetsuppgifter och särskilda strategiska kunskaper, till exempel under budgetplaneringsperioden, i förhållande till förändringar i omvärlden (svaga signaler, trender, megatrender) och strategin.
- Identifiering av kompetensbrister och kompetensgap, även identifiering av det interna utbudet av kompetens och personalresurser (utbildning, arbetsrotation, interna omplaceringar, prioritering) samt fyllning av kompetensbristen genom extern rekrytering, i första hand genom utnyttjande av omsättning och pensionering.
- Ledning av kompetens som en kontinuerlig process.

Anpassning av personalutgifter

Personalutgifternas storlek påverkas av både antalet anställda och de lönenivåer som ska betalas. Miniminivån på lönerna fastställs i arbets- och tjänstekollektivavtalen. En sänkning av lönesumman så att antalet anställda förblir oförändrat skulle förutsätta en betydande omorganisering i ordnandet av verksamheten. Det skulle förutsätta att antalet anställda med utförande arbete ökas samtidigt som antalet experter, chefer och direktörer minskas. Då också stadsorganisationen till stor del är en sakkunnigorganisation är detta inte möjligt. I viss mån kan lönekostnaderna påverkas genom arbetsskiftsplanering, hantering av arbetsmängden, minskning av sjukfrånvaron och ledning av arbetsförmågan, varvid beloppet av de arbetstidstillägg, övertidsersättningar och vikariekostnader som betalas kan sänkas. Grundlönerna och de avtalsbaserade tilläggen kan inte just påverkas på stadsnivå. De riksomfattande löneuppgörelserna höjer också lönekostnaderna. Den nuvarande löneuppgörelsen höjer lönekostnaderna med cirka 8 procent under avtalsperioden.

Att stävja ökningen av antalet anställda och minska antalet anställda är därmed den enda möjligheten att anpassa personalutgifterna. Att minska personalutgifterna genom att utnyttja pensionsavgångar och personalomsättning lyckas med strategisk personalplanering. Däremot minskar radikala metoder som uppsägningar, permitteringar eller omfattande minskning av visstidsanställningar arbetshälsan och produktiviteten under en lång tid. Därför är det viktigt med en proaktiv strategisk personalplanering.

Pensionsavgångar och personalomsättning

Att vara beredd på pensionsavgångar och säkerställa att kunskaper överförs är en central del av den strategiska personalplaneringen. Staden kan i planeringen utnyttja Kevas pensionsprognoser och information om vilka som närmar sig pensionsåldern. Enligt Kevas prognos sker flest pensionsavgångar i Borgå stad under åren 2025–2044 inom undervisning och småbarnspedagogik.

Pensionering är ett individuellt beslut vid 65–70 års ålder. Det går alltså inte att i god tid förutspå den exakta tidpunkten för pensioneringen. Enligt uppgifter från Borgå stads personalförvaltning har 295 personer över 60 år varit ordinarie anställda i augusti 2025.

Omsättningen av stadens personal, utan pensioneringar, i förhållande till den ordinarie personalen är cirka 6 procent. Personalomsättning förekommer således kontinuerligt, men när och var det sker varierar. De största yrkesgrupperna och arbetsenheterna har naturligtvis också större omsättning. Eftersom det inte går att förutse exakt var och när omsättningen sker, är det viktigt att redan på förhand bilda sig en uppfattning om hurdant kunnande som behövs i framtiden – och vilket slags kunnande som eventuellt kan slopas. För att kunna utnyttja personalomsättningen och pensionsavgångar strategiskt behövs:

- Förståelse för förändringar i omvärlden.
- Förmåga att prioritera och granska mål på lång sikt. Utveckling av kunnandet så att det blir mångsidigare och identifiering av nya typer av kunnande.
- Omorganisering av arbeten och strukturell förnyelse av organisationen.

I stadens personalplanering har man funnit en tendens att ersätta en uppgift som blir vakant med en mer krävande roll, vilket ökar lönekostnaderna. Det är skäl att fundera på om uppgifterna kan fyllas på annat sätt – till exempel med en lättare uppgift eller genom att kombinera uppgifter på ett nytt sätt. Dessutom är det viktigt att inse att alla uppgifter inte nödvändigtvis behöver utföras längre. Detta förutsätter mod att kritiskt bedöma arbetets innehåll och förmåga att avstå från gamla verksamhetssätt. Digitalisering och smart utnyttjande av artificiell intelligens, smidiga processer och prioritering av uppgifter gör det möjligt att minska antalet anställda utan radikala åtgärder och så att tjänsternas kvalitet bibehålls.

Digitalisering

Digitaliseringen förändrar den kommunala verksamheten på ett övergripande sätt och inverkar på ordnandet av tjänster, ledningen och organisationsstrukturerna. Förändringen förutsätter utveckling inom såväl serviceproduktionen, utnyttjandet av teknologi som IKT-infrastrukturen. Med hjälp av digitalisering kan man skapa mervärde för kommuninvånarna och personalen samt främja klimatmålen. Dess fördelar finns i tre dimensioner: förnyelse, människoorientering och hållbarhet. Förnyelsen gör arbetet smidigare och stärker livskraften, människoorienteringen förbättrar kundupplevelsen och delaktigheten, och hållbarheten syns i en effektiv användning av resurser och i hanteringen av klimatpåverkan.

Digiprogrammet 2024–2026 och den digitala färdplanen styr stadens arbete

Stadens tre mål för digitalisering har skrivits in i Digiprogrammet 2024–2026:

Kommuninvånarna betjänas mer omfattande än tidigare med hjälp av människonära elektroniska tjänster.
Digitaliseringen utnyttjas för att åstadkomma dagliga miljögärningar. Ekologiskt hållbar digitalisering innebär energieffektivitet, koldioxidfri el, klimatvänlig dataekonomi, förlängd livslängd på apparater, återvinning av värdefulla metaller, ökad medvetenhet hos personalen samt utnyttjande av framväxande teknologier.
Med hjälp av teknik, rätt information och processer kan vi automatisera verksamheten och göra den smidigare och frigöra tid för mer nyttig tidsanvändning.

Tabell 1: De mål för digitaliseringen som fastställts i digiprogrammet 2024–2026

Borgå stads mål är att med hjälp av digitaliseringen möjliggöra människonära tjänster, hållbar utveckling och förnyelse till förmån för kommuninvånarna, stadens personal och intressentgrupper.

Stadens satsningar på digitalisering

I en ekonomiskt utmanande situation kräver finansieringen av digitaliseringsprojekt och allokeringen av resurser långsiktiga lösningar. Det är ofta svårt att urskilja de ekonomiska satsningarna i anslutning till digitalisering, eftersom digitalisering strävar efter att förändra verksamheten och täcker mycket mer än de traditionella IKT-kostnaderna.

På basis av resultaten av enkäten om digitalisering som riktades till stadens personal upplevs användningen av informations- och kommunikationstekniska apparater i arbetet samt den personliga digitala kompetensen allmänt som god. Däremot var uppskattningarna i fråga om utnyttjandet av data och information klart anspråkslösare. För att stadens digitaliseringsmål ska kunna uppnås måste man säkerställa att organisationen har tillräcklig kompetens, förmåga och förutsättningar att fullt ut utnyttja teknikens möjligheter och identifiera deras potential för effektivisering av verksamheten.

Nationell reglering och styrning

Regleringen av digitaliseringen i kommunerna grundar sig på en omfattande lagstiftningshelhet som styr både tillhandahållandet av digitala tjänster och informationshanteringen. Centrala författningar är bland annat förvaltningslagen (2003), dataskyddslagen (2018), lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (2019) och lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (2020). Principerna för e-tjänster fastställs dessutom i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (2003) samt i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (2016). Tjänsternas tillgänglighet och jämlikhet har tryggats genom diskrimineringslagen (2014) och tillgänglighetsdirektivet (2016).

De nyare regelverken, såsom NIS2-direktivet och cybersäkerhetslagen (2025), ställer krav på kommunerna för att skydda informationssystemen och stärka cybersäkerheten, vilket är viktigt med tanke på de digitala tjänsternas tillförlitlighet. Kommunallagen (2015) betonar betydelsen av kunskapsbaserad ledning, och EU:s dataförordning (2024) och förordning om artificiell intelligens (2024) medför nya skyldigheter för regleringen av artificiell intelligens och data. Under de senaste åren har regleringen utvidgats särskilt i fråga om artificiell intelligens och data, vilket dataförvaltningsakten (2022), förordningen om artificiell intelligens (2024–2026), dataförordningen (2024) och direktivet om öppna data (2019) är exempel på.

Förändringar i omvärlden

I framtiden kommer ordnandet och utvecklingen av stadens tjänster att påverkas direkt eller indirekt av bland annat geopolitisk instabilitet, globala teknogiledares makt, en åldrande befolkning, ökad invandring, klimatförändringen och minskad biologisk mångfald.

Nya, mer kostnadseffektiva teknologier öppnar möjligheter till helt nya verksamhetssätt och förändrar avsevärt hur tjänster produceras och hur organisationer fungerar. Parallellt med den kreativa artificiella intelligensen kommer också andra tillämpningsområden för artificiell intelligens, såsom taligenkänning, bildigenkänning och känslöanalys, som snabbt blir allt vanligare inom olika branscher. Utöver dessa erbjuder teknologier som molntjänster, robotik, sakernas internet, sensorer och biometri kommunerna metoder att producera tjänster snabbare, högklassigare och mer ekonomiskt än tidigare.

Även om regleringen ökar, framhävs individens och organisationens roll ytterligare, och ansvaret för hanteringen av den egna informationen ökar. Organisationens gemensamma principer, praxis, roller och ansvar har en central roll när det gäller att säkerställa tillförlitligheten hos informationen – i synnerhet när man vill utnyttja artificiell intelligens i stor skala.

Samtidigt framhävs i samhället behovet av att förstå verksamhetsprinciperna för teknologin och tillämpningen av den inom olika branscher. För att teknologin ska kunna utnyttjas krävs förutom tekniskt kunnande också en bredare förståelse för dess inverkan på vardagen, tjänsterna och beslutsfattandet. Det är viktigt att stärka kunnandet och förståelsen så att staden även i fortsättningen kan utveckla sina tjänster på ett ansvarsfullt och effektivt sätt och i enlighet med invånarnas behov.

Riktlinjer för stadsstrategin

En kort sammanfattning av beskrivningen av omvärlden och de följdfrågor som härleds från den.

Vad är Borgå känt för

Borgå är Finlands näst äldsta stad med en stark attraktionskraft och ett unikt varumärke. Staden är känd för den stämningsfulla Gamla stan i Borgå, den vackra och trygga boendemiljön, den rika gemenskapen som baserar sig på tvåspråkighet och den kemiska industrins koncentration för bio- och cirkulär ekonomi i Sköldvik.

Borgå satsar målmedvetet på invånarnas välbefinnande, en trivsamt livsmiljö och mångsidiga boendelösningar. Områdets konkurrenskraft och livskraft är på en utmärkt nivå. Staden växer hållbart nära huvudstadsregionen och som östra Nylands centrum.

Starka rötter och unika styrkor skapar en stabil grund för framtiden. Internationella och nationella trender formar stadens omvärld, men Borgå kan anpassa sig till förändringar och vända utmaningarna till möjligheter.

Strategiska frågor som uppstår ur omvärlden:

- Vilka är Borgås styrkor?
- Var finns det särskilt strategiskt utvecklingsbehov?
- Vad kommer Borgå att vara känt för i framtiden?

Befolkningen växer, åldras och blir mångsidigare

Borgå har cirka 52 000 invånare och folkmängden har ökat i stadig takt i årtionden. Trots att Borgåborna i genomsnitt mår bra har välfärdsskillnaderna ökat. Befolkningsstrukturen är i en kraftig förändring: antalet äldre ökar snabbt, antalet barn minskar och andelen personer med ett främmande språk som modersmål ökar. Utan invandring skulle stadens befolkning börja minska, särskilt när det gäller personer i arbetsför ålder.

Invandringen är redan nu den viktigaste källan till befolkningstillväxt och en förutsättning för livskraft. En lyckad integration av nya Borgåbor är nyckeln till stadens livskraft och framgång. Det minskar polariseringen av samhället, ökar ömsesidigt förtroende och ökar mängden arbetskraft.

Stadens tjänster och strukturer bör utvecklas så att de svarar på de föränderliga behoven. Hur svarar vi på förändring?

Strategiska frågor som uppstår ur omvärlden:

- Hur anpassar sig stadens tjänster, servicestruktur och kunnande till den föränderliga befolkningsstrukturen?
- Hur försäkrar vi att de nya Borgåborna upplever delaktighet och hittar sin plats i samhället?
- På vilka sätt stöder vi integrationen, sysselsättningen och trivseln i Borgå?

Klimatkrisen och minskningen av biologisk mångfald tvingar oss att agera

Den av människan orsakade klimatförändringen och dess effekter återspeglas redan idag brett till hela samhället och kräver lösningar och anpassningsåtgärder inom alla sektorer. Samtidigt har den biologiska mångfalden försvagats oroväckande snabbt och den sjätte stora utrotningsvågen pågår.

Borgå stad har redan länge gjort målmedvetet och resultatrikt klimat- och miljöarbete: under 2007–2023 har Borgås totala utsläpp minskat med 50 procent och utsläppen per invånare med 54 procent. I den nationella jämförelsen av klimatutsläpp klarar Borgå sig bättre än det nationella medeltalet, men kolneutraliteten före 2030 går ändå förlorad ur händerna. Vägtrafiken utgör den största källan av utsläpp, nästan hälften av de totala utsläppen (omfattar inte bränsleanvändningen hos industrianläggningar som omfattas av utsläppshandeln, industrins elförbrukning, utsläpp av hanteringen av industriavfall eller genomfartstrafik av lastbilar, paketbilar och bussar).

Kontroll av klimatförändringen och anpassningen till den, god luftkvalitet, rena vattendrag, mångfaldig natur och gröna stadsrummen är inte endast miljöfrågor. De är framför allt förutsättningar för välbefinnande, trivsel och livskraft.

Strategiska frågor som uppstår ur omvärlden:

- Vilken ambitionsnivå borde staden eftersträva i sitt klimat- och miljöarbete?
- Vilka av Borgås särdrag borde stärkas och skyddas med klimat- och miljöarbetet?

En fungerande och trygg stad

Stadens centrala uppgift är att säkerställa invånarna en fungerande och trygg vardag samt smidig uträttning av ärenden i stadens tjänster. En trygg vardag betyder ett smidigt och förutsägbart liv som väcker förtroende. Staden tryggar sina invånares grundläggande förutsättningar för liv på många sätt, men förbereder sig också på att agera i undantagstillstånd.

I Borgå är invånarnas välbefinnande i genomsnitt på god nivå. Välbefinnandet är dock inte jämnt fördelat mellan olika befolkningsgrupper eller områden, och växande ojämlikhet har identifierats som ett oroväckande fenomen också i Borgå.

Staden har en lagstadgad skyldighet att främja sina invånares välfärd och hälsa i samarbete med andra aktörer, såsom Östra Nylands välfärdsområde. I Borgå har man identifierat tre centrala utvecklingsobjekt: psykiskt välbefinnande, hälsosamma levnadssätt och delaktighet. Det mest väsentliga är att proaktivt identifiera konsekvenserna av framtida beslut för olika befolkningsgrupper, särskilt barn, personer med funktionsnedsättning och personer med begränsning i funktionsförmåga. Också tillgängligheten, närbarheten och ett ökat antal äldre och internationella invånare betonas.

Utvecklingen av digitala tjänster och kommunikationsmedel har förbättrat stadsbornas möjligheter att uträtta ärenden, men samtidigt har kommunikations- och diskussionsmiljön blivit mer utmanande. Polariseringen och emotionella motsatsförhållanden har ökat och invånarna har fördelats alltmer i dem som är aktiva och deltagande samt i dem som är alienerade från politik och partier och marginaliseras. Detta krossar förtroendet och utmanar traditionella sätt att delta, samt demokratins funktionalitet.

Demokratin kan mogna om individer, samfund och institutioner tar ansvar för en gemensam diskussionskultur. Förändring är möjlig, men det kräver medvetet arbete, långsiktighet och vilja att lyssna också på andra.

Strategiska frågor som uppstår ur omvärlden:

- Hur utvecklar vi uträttandet av ärenden med staden, något som upplevs som smidigt?
- Hur förbättrar vi förtroende, en diskussionskultur som betonar ömsesidig uppskattning och lyssnande på andra?
- Vilka medel fungerar vid interaktion och deltagande i en förändrad värld?
- Hur kan vi minska ojämlikheten och öka trygghetskänslan?

Företagen och näringslivet möjliggör en god framtid

Borgå har ett livligt och mångsidigt näringsliv som erbjuder rikligt med arbetsmöjligheter. Stadens har en hög arbetsplatssufficiens och antalet små företag har ökat stadigt. I Borgå finns några stora internationella arbetsgivare och å andra sidan också många mikroföretag, särskilt inom serviceområdena. Däremot finns det ganska få medelstora och tillväxtorienterade företag.

I Sköldviksområdet ligger Nordens största koncentration av kemisk industri, som utvecklas mot allt hållbarare och klimatvänligare lösningar. Nästan var femte arbetsplats i Borgå finns i Sköldvik.

Turismen tillbringar staden betydande ekonomisk nytta och arbetsplatser. Gamla stan i Borgå har ett varumärkesvärde på miljoner euro. Turismen stöder brett den lokala ekonomin - restauranger, hotell, specialaffärer och serviceföretag drar nytta av turisternas efterfrågan. Den gröna och digitala omställningen, hållbarheten samt samarbetet mellan olika aktörer har betonats i utvecklingen av turismen.

Arbetslöshetsgraden är för närvarande hög i hela Finland. I Borgå är arbetslöshetsgraden en aning högre än det genomsnittliga i Finland, men situationen är trots det bättre än i huvudstadsregionen. Överföringen av ansvaret för arbetskraftsservicen från staten till städerna erbjuder en möjlighet att utveckla sysselsättningen allt effektivare då man på lokal nivå känner bäst till både arbetsgivarnas och arbetssökandenas behov.

Strategiska frågor som uppstår ur omvärlden:

- Hur kan vi främja tillväxten av små och medelstora företag och skapa nya arbetsplatser?
- Hur kan staden stödja en hållbar utveckling och strukturomvandling i Sköldviksområdet?
- Hur utvecklar vi Borgå som en turiststad?
- Vad är det mest centrala när det gäller främjandet av sysselsättningen?

Den försämrade ekonomiska situationen – personalen stadens centrala resurs

Borgå stads ekonomiska utsikter håller på att försvagas. Samfundsskatteinkomsterna sjunker betydligt och statsandelsreformen hotar att minska stadens inkomster. Samtidigt ökar stadens höga investeringsnivå lånebeståndet betydligt under de närmaste åren.

För närvarande satsar Borgå cirka 20 procent mer på service än jämförelsestäderna – i genomsnitt 500 euro mer per invånare och år. Det ekonomiska spelrummet definierar möjligheterna att investera i tjänster och utvecklingsprojekt. Det minskade antalet barn orsakar tryck särskilt inom sektorn för växande och lärande, som utgör över hälften av stadens personal och utgifter.

Stadsorganisationen agerar i en ständigt föränderlig omvärld, där förutseende och smidighet är i nyckelställning. En välmående och kunnig personal är i central roll då högklassiga och effektiva tjänster produceras. Stadens personal bör dimensioneras rätt och dess kunnande bör utnyttjas över organisationsstrukturerna så att verksamheten är smidig och skattebetalarnas resurser används effektivt. Strategisk personalplanering hjälper att reagera effektivt på föränderliga behov och möjligheter.

Strategiska frågor som uppstår ur omvärlden:

- Vad prioriterar och betonar vi när vi måste anpassa stadens ekonomi?
- Hur försäkrar vi den ekonomiska balansen på lång sikt när konjunkturläget och samfundsskatteinkomsterna varierar?
- Hur ser vi till att staden har kunnig personal av rätt storlek för att möta nuvarande och framtida behov?

Högklassig småbarnspedagogik och undervisning som anpassar sig till att antalet barn minskar

Borgå erbjuder tusentals barn och unga finsk- och svenskspråkiga tjänster inom småbarnspedagogik, grundläggande utbildning och gymnasieutbildning. För närvarande produceras tjänster i sammanlagt 79 skolor, daghem eller familjedagvård. Eftersom antalet barn minskar förutsätts dock förändringar i servicestrukturen under de kommande åren.

Grundpelare i vårt samhälle är barns och ungas välbefinnande, jämställdhet och delaktighet i lärande. Målet är att stödja tillväxten mot en trygg framtid där varje barn kan utvecklas till en kunnig och lycklig medborgare. Mångfalden av familjer, vårdnadshavare och kulturer samt psykiska utmaningar betonar vikten av starka stödkonstruktioner samt samarbete av många olika slag. Tidigt stöd, specialundervisning och elevvårdstjänster möjliggör individuell hjälp för barn och familjer.

Strategiska frågor som uppstår ur omvärlden:

- Hur förbättrar vi barns och ungas lärande och digitala färdigheter?
- Hur bygger vi mångsidiga, flexibla och jämlika uppfostrings- och undervisningstjänster och hur ändrar vi servicestrukturen när antalet barn minskar?
- Hur stärker vi familjernas, barnens och de ungas delaktighet och funktionsförmåga?

Fritid och evenemang med dragningskraft

Tjänster och evenemang som anknyter till fritid och trivsel är viktiga som stadens hållkraftsfaktor. Staden erbjuder invånarna kultur-, biblioteks-, idrotts- och ungdomstjänster samt Medborgarinstitutets och Konstinstitutets verksamhet. Tjänsterna skapar invånarna välfärd, gemenskap och möjligheter till kontinuerligt lärande. De är också en viktig del av Borgås attraktionskraft.

Borgå har velat profilera sig som en aktiv evenemangsstad, där det årligen ordnas hundratals kultur- och idrottsevenemang samt evenemang för allmänheten. Evenemangen ökar stadens besökarantal, stöder lokal företagsverksamhet och erbjuder möjligheter för nya företag.

Redan som nuvarande satsar staden betydande på fritidstjänster och evenemang. I och med projektet med Kokon idrottscentrum och utvecklingen av Konstfabrikens tjänster ökar dock stadens satsningar på dessa tjänster fortfarande betydligt.

Strategiska frågor som uppstår ur omvärlden:

- Hur prioriterar vi tjänster i anslutning till fritid och trivsel när stadens ekonomiska situation försämras?
- Hur kan vi liva upp stadslivet ytterligare?

Mångsidig stadsstruktur och bra tillgänglighet

Borgå stadsstruktur är mångsidig och erbjuder många olika möjligheter att bo, leva och besöka såväl det historiska centrum som nya trivsamma stadsdelar, lugna förorter, landsbygden och skärgården.

I staden pågår eller planeras flera stadsutvecklingsprojekt som har som mål att förbättra livsmiljön, göra det smidigare att röra sig, stärka områdenas attraktionskraft och stadens tillväxtmöjligheter: Kokon idrottscentrum, Parkgata, Borgå torg, utvecklingsprojekten vid Västra åstranden och Gammelbacka, kollektivtrafiksystemet och planeringen av Östbanan. Stora delgeneralplaneprojekt pågår såväl i centrumområdet, vid Sköldvik och Kullo som i södra Borgås skärgård och landsbygd.

Borgå centrum har under de senaste åren varit en attraktiv miljö att bygga bostäder och butiker i, trots den nationella lågkonjunkturen. Man håller på att bygga över 500 bostäder i centrumområdet invid täckande service, butiker, skolor och kollektivtrafik. På Västra åstranden byggs ett stort hybridkvarter med en hypermarket, hotell och bostäder. Staden har tagit i bruk ett nytt kollektivtrafiksystem, vars passagerarantal har ökat i och med en förbättrad servicenivå.

Strategiska frågor som uppstår ur omvärlden:

- Hur bygger och utvecklar vi en stad som ser ut som Borgå?
- Vilka är de viktigaste stadsutvecklingsprojekten som Borgå måste lyckas med?
- Det statliga stödet till bostäder med rimligt pris håller på att minska. Vilken typ av boende och hurdan bostadspolitik vill Borgå främja i fortsättningen?